

СТЕНОГРАМА

круглого столу на тему: "Проблема гендерної рівності у миротворчих процесах та миробудівництві"

27 жовтня 2021 року

Веде засідання заступник голови Комітету з питань прав людини, деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій у Донецькій, Луганській областях та Автономної Республіки Крим, міста Севастополя, національних меншин і міжнаціональних відносин ЯКОВЛЄВА Н.І.

ЛУБІНЕЦЬ Д.В. Я радий вітати всіх від імені Комітету з питань прав людини, деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій у Донецькій, Луганській областях та Автономної Республіки Крим, міста Севастополя, національних меншин і міжнаціональних відносин.

Шановні колеги, ми сьогодні проводимо круглий стіл на тему: "Проблема гендерної рівності у миротворчих процесах та миробудівництві". Це теж профіль нашого комітету, і за ці питання відповідає заступник нашого комітету народний депутат пані Неллі Яковлева. Вона буде вести сьогодні цей захід, і буде відбуватися за її керівництвом модерация.

Я хотів би всім подякувати за те, що ви сьогодні приєдналися до цієї важливої події. Хотів єдине, що зазначити, що рік тому, 28 жовтня 2020 року, наш уряд затвердив Національний план дій з виконання резолюції Ради Безпеки ООН 1325 "Жінки, мир, безпека" на період до 2025 року. Це вже другий план дій. Перший був прийнятий в 2016 році. І хочу зазначити, що наша держава стала першою країною в світі, яка створила Національний план дій, незважаючи на те, що перебувала і перебуває, на жаль, в стані військової війни, війни проти Російської Федерації. Але ми показуємо всьому світу, що навіть реформи ми можемо проводити в такій складній ситуації.

Переконали, що сама реалізація Національного плану дій сприятиме, і вже ми бачимо позитивні приклади, що відбуваються на рівні зміни по відношенню до жінок, до гендеру. А я завжди підкреслюю, що гендер – це не

тільки про права жінок, це про права абсолютно всіх, що права всіх, обох статей, в суспільстві були абсолютно рівні. Тому ми повинні працювати над тим, щоб якомога більше залучати жінок до всіх процесів, у тому числі до процесу вирішення військового конфлікту, до мирних процесів. І переконаний, що жінки в цьому сенсі набагато ефективніші, ніж чоловіки.

Я радий, що у нас сьогодні велике представництво органів центральної виконавчої влади, є у нас представництво і з територій, як я бачу, у нас навіть окремі вузи, виші підключились до цього круглого столу. Тому ще раз хочу подякувати всім за те, що знаходите час приєднуватись, обговорювати таку непросту, складну тему. І переконаний, що рекомендації, які сьогодні ми почуємо, в тому числі якщо потрібно міняти законодавство, то наш комітет готовий це робити. Дякую.

І з задоволенням передаю слово народному депутату пані Неллі Яковлєвій.

ГОЛОВУЮЧА. Доброго дня, шановні учасники і учасниці. Дякую за передане слово, Дмитро Валерійович.

Дійсно, ми сьогодні зібралися, щоб обговорити питання гендерної рівності у миротворчих процесах та миробудівництві. Ми розуміємо, що на жаль, міжнародний збройний конфлікт продовжується, і відповідно питання і актуальність залученості жінок до процесів мирного врегулювання є надзвичайно великий.

Варто зазначити, що більшість досліджень стверджує про те, що участь жінок сприяє тому, що на 20 відсотків швидша вірогідність підписання самої мирної угоди, і, як правило, вона є більш довготривалою і відповідно має більшу здатність до її подальшої реалізації. Проте, на жаль, жінки ще недостатньою мірою залучені до процесів миротворчості і в подальшому до процесів миробудування.

Хоча маємо зазначити, що, дійсно, участь жінок сприяє тому, щоб мир наставав більш сталий. І якщо ми візьмемо статистику з 1992 по 2019 роки,

то насправді тільки 13 відсотків жінок були залучені до процесу переговорів, лише 6 відсотків жінок ...*(Не чути)* у семи з десяти мирних процесів, де відбувається підписання мирної угоди, жінки не були залучені.

Звичайно, ця ситуація поступово змінюється. Але, в той же час, маємо констатувати, що вона змінюється не настільки швидко, і перед нами з вами фактично стоїть завдання посилення цієї участі жінок.

Насправді з чим це пов'язано. Дуже часто жінки стереотипно сприймаються виключно як жертви конфлікту, і відповідно які не готові до прояву активної позиції. Хоча, в той же час, де є залучення жінок до процесів мирного врегулювання у тих громадах, де вони проживають, то насправді і економічне зростання, і подолання рівня бідності відбувається швидше.

В той же час є певні перешкоди, з якими стикаються жінки. Це якраз пов'язано з тим, що жінки частіше за чоловіків стають жертвами сексуального насильства, пов'язаного з конфліктом. І цей страх і сигма, який є у жінок, відповідно залишає їх осторонь самого миротворчого процесу. В той же час, якщо ми візьмемо нашу практику, то жінки, які є внутрішньо переміщеними особами, вони мають проявляти таку мультифункціональність з точки зору того, що їм потрібно не тільки знайти роботу, облаштувати своє нове помешкання, власне, адаптуватися до умов життя в новій громаді, а також і взяти на себе традиційні обов'язки, пов'язані з піклуванням за дітей. Тобто базових ресурсів і доступу до медичних послуг, також до освіти, вони є ключовими перешкодами щодо якраз залученості жінок у миротворчі процеси.

І якщо ми візьмемо наш актуальний контекст, то також варто зазначити, що і пандемія COVID-19 набагато більше відобразилася на жінках, ніж на чоловіках, що, власне, теж підтверджує ряд досліджень, які були проведені.

Питання в тому, що гендерний дисбаланс, він спостерігається не тільки у процесах миротворчості, про яку ми сьогодні з вами говоримо, і в процесах миробудівництва, а також і пов'язаними з цими галузями, це, зокрема,

стосується гендерного дисбалансу щодо парламентарів і жінок-військовослужбовців. Тобто стоїть певне завдання посилити якраз участь жінок щодо контингенту у миротворчих місіях, а також щодо залученості в Збройних Силах України.

Дійсно вже було сказано Дмитром Валерійовичем, що у 2000 році Рада Безпеки ООН прийняла резолюцію 1325 "Жінки, мир, безпека", де фактично було визнання того, що жінки найбільшою мірою страждають від тяжкості тих збройних конфліктів, які відбувалися на тих чи інших територіях. І, власне, якраз ця резолюція підкреслила необхідність і важливість рівноправної і різносторонньої участі жінок в усіх видах, які стосуються підтримки, сприяння, зміцнення миру, а також безпеки.

Рік тому Україна затвердила новий національний план, і тому фактично ми можемо почути від представників органів центральної виконавчої влади ті результати проміжні, які є за рік, адже план розрахований саме на п'ять років.

Тобто однією метою нашого круглого столу якраз є підбиття підсумків виконання даного плану за один рік, але також ми маємо оцінити виклики і перспективи, які пов'язані загалом з залученістю жінок до процесів миротворчості та миробудування. І врешті-решт, маємо оцінити ті труднощі, з якими стикаються органи виконавчої влади при реалізації національного плану, який пов'язаний з резолюцією 1325.

Фактично це якраз три завдання, які я перед собою, ми як члени комітету ставили саме до сьогоднішнього засідання. Тому давайте переходити фактично до тих виступів, яких у нас сьогодні дуже багато, я сподіваюся на те, що вони будуть змістовними..

Я хотіла б передати слово Євгенії Кравчук, але я, на жаль, не бачу її в межах трьох сторінок наших представників. Можливо, Євгенія все ж таки є з нами. Не відгукнулася пані Євгенія. Тому давайте тоді переходити далі.

І я з радістю передаю слово Ревук Ользі Миколаївні, яка є заступницею Міністерства соціальної політики України з питань європейської інтеграції. І фактично якраз питання розробки національного плану, бо воно напряду

пов'язане з Міністерством соціальної політики. Тому, пані Ольга, запрошую вас до слова.

РЕВУК О.М. Доброго дня, шановні учасники і учасниці даного заходу. Дякую щиро за запрошення. І дякую за вашу активну позицію, за вашу роботу в забезпеченні гендерної рівності, рівності жінок, прав і можливостей жінок і чоловіків не лише... ну взагалі у всіх сферах життєдіяльності нашого з вами суспільства.

Ми розуміємо, що жінки насправді відіграють важливу роль в процесах відновлення і укріплення миру. І гендерна рівність є тією необхідною умовою для досягнення сталого миру і безпеки. І хотілося б зазначити, що з прийняттям Пекінської декларації та Платформи дій питання жінок і збройних конфліктів стало однією із важливих складових в забезпеченні рівних прав та можливостей жінок і чоловіків. І прийнята в 2000 році резолюція Ради Безпеки ООН 1325 "Жінки, мир, безпека" стала тією відправною точкою людиноцентричного підходу безпосередньо в безпеці і обороні, і стала, звичайно, початком розроблення національних планів дій з впровадження резолюції в різних країнах світу.

На сьогоднішній момент цікавою є статистика, я можливо впевнена, що за участі частини сьогодні присутніх на різних круглих столах про неї говорила, але все ж таки повторююсь, вона є цікавою. Те, що на сьогоднішній момент 98 країн-членів Організації Об'єднаних Націй – це 51 відсоток - мають національні плани дій. Плани в 35 країнах, в тому числі в Україні, вони передбачають фінансування заходів цих планів дій, і в 75 національних планів - це орієнтовно 72 відсотки, - важлива роль передбачається для громадських організацій і їх участі в реалізації національних планів дій.

Комітет з ліквідації дискримінації щодо жінок в ООН в своїх заключних рекомендаціях Україні акцентував увагу на тому, що необхідно приділяти першочергову увагу забезпеченню більш широкої участі жінок в усіх етапах мирного процесу і також у всіх ініціативах щодо подальшого

відновлення, і в тому числі в процесах правосуддя був перехідний період.

Також було наголошено в рекомендаціях на тому, що необхідно розробляти програми з підвищення знань, з підвищення рівня компетентності жінок, які прагнуть брати участь в цих процесах. І на сьогоднішній момент ми всі бачимо з вами, що ці питання, які ми з вами тут обговорюємо, забезпечуються і знаходяться в центрі уваги на вищому політичному рівні керівництва нашої держави.

Дуже коротко скажу про Національний план дій, його результати минулі. І поговоримо вже, звичайно, про моніторинг і про результати, які ми будемо бачити в наступному році по другому Національному плану дій.

Що стосується 2016 року, з прийняттям першого Національного плану дій в Україні почали активно відбуватися процеси розширення участі жінок в подоланні конфліктів. Важливим є те, що питання порядку денного "Жінки, мир, безпека" є і стали вже невід'ємною складовою річних національних планів Комісії України Україна-НАТО, і які щорічно затверджуються указами Президента України.

Мінсоцполітики впродовж останніх років працювало над створенням системи інтеграції гендерних підходів в усі сфери життєдіяльності, і, звичайно, в тому числі в сектор оборони і безпеки. І, таким чином, нами були затверджені інструкції щодо інтеграції гендерних підходів під час розроблення нормативно-правових актів і також методичні рекомендації щодо оцінювання гендерного впливу галузевих реформ.

Застосування цих документів нам дають... вони є досить цінними по тій причині, що вони дають можливість визначати прямий або опосередкований вплив тих чи інших реформ і реалізації державних політик, які розробляються, на становище жінок і чоловіків різних груп. І для того, щоб ми могли завчасно усувати диспропорції, які ми вбачаємо, і не лише ми, а всі центральні органи виконавчої влади і всі залучені, звичайно.

І також для забезпечення якісними людськими ресурсами було затверджено положення про відповідальний структурний підрозділ чи

радника з питань забезпечення рівних прав та можливостей, для того щоб на терені всієї нашої держави, у всіх залучених органах, структурних підрозділах були відповідальні особи, які будуть рухати цю політику на місцях.

І, звичайно, дуже важливим в реалізації є те, що реалізація національних планів дій відбувається за тісної співпраці і органів виконавчої влади, і органів місцевого самоврядування, громадських об'єднань, законодавча гілка влади також активну позицію, як ми бачимо, сьогодні і ми бачимо протягом останніх років її витримує.

І дуже коротко скажу про ті досягнення, основні здобутки з минулого плану і перейду вже до наступного.

По-перше, це консолідація... те що відбулася ця консолідація дій, про яку я щойно... різних гілок влади, різних органів і організацій, виконавчої, місцевої і так далі, громадських організацій. Також те, що були прийняті низка нормативно-правових актів, які надали можливість більш широкій участі жінок в подоланні конфліктів. Також це те, що було розширено представництво жінок серед військовослужбовців. Також це те, що ввелася посада гендерних радників і проводилось дуже широке коло навчань. І також дуже важливим є те, що була посилена сторона інформаційного компоненту. З 2019 року засоби масової інформації вже почали висвітлювати питання резолюції Ради Безпеки ООН 1325 і заходів, які передбачені національним планом дій. І ще таким важливим моментом є те, що національні плани дій були локалізованими, і це було відмічено ОБСЄ в огляді національних планів дій як позитивну практику.

Що стосується нашого другого національного плану дій, то його особливістю є те, що він спрямований і є орієнтованим на результат. План проведення моніторингу, який є додатком до національного плану, він включає 54 показники. Ці показники є кількісними і є якісними. І одним з показників є інтегрований показник, який буде свідчити про успішність документу, який ми з вами реалізуємо вже в цілому. Це є місце України в

індексі ООН зі становища жінок, миру і безпеки. І, звичайно, по результатах ми вже будемо бачити ефективність нашого другого національного плану дій. Моніторинг, який передбачений цим планом, він дозволить побачити, які заходи є ефективними, на що потрібно звернути увагу і які відповідно зміни необхідно внести.

І що стосується, я вже сказала, що у нас показники є якісні і кількісні. До якісних показників, хотіла б звернути увагу, що якісні передбачають, яким чином змінюється обізнаність різних груп населення, і чи враховуються потреби цих різних груп населення, а також рівень задоволеності отриманими адміністративними, соціальними, медичними і іншими видами послуг, вивчення цього рівня задоволеності. І ця інформація, вона буде отримуватися в ході досліджень на всій території України і буде збиратися один раз на два роки. Задля цього Мінсоцполітики в цьому році планує провести соціологічні дослідження впливу безпекових викликів на дівчат і хлопців, жінок і чоловіків з урахуванням віку, місця проживання, інших соціальних ознак і під час постконфліктного відновлення. І здійснюється на сьогоднішній момент безпосередньо як розробка цих опитувальників, так і проведення вже опитувань жінок і чоловіків з усіх областей України.

Ми розуміємо, що тут є певна така проблема оброблення даних для його аналізу, у зв'язку з тим, що є плінність кадрів, у зв'язку з тим об'ємом взагалі інформації, яка збирається. Але знову ж таки говоримо про перевагу другого національного плану дій, яка з цим пов'язана, це те, що в ньому вже є наявні форми плану моніторингу і також звіту про його виконання. І ми розуміємо, що задля того, щоб вирішити цю тимчасову, так би мовити, не проблему, а те, з чим нам потрібно швидко і якісно справитись, це те, що нам варто використовувати певні стандартизовані інструменти звітності, які будуть комфортними для всіх виконавців національного плану дій.

І саме задля цього за підтримки проекту ООН "Жінки в Україні" ми розпочали вже роботу над розробленням такого стандартизованого інструменту, який буде зручним для використання всім виконавцям і який

дасть нам змогу потім об'єднати, поррахувати і проаналізувати максимально якісно і швидко результати роботи всіх залучених виконавців національного плану дій максимально оперативно.

Хотіла б звернути увагу, пані Неллі говорила, що ми звичайно збираємося задля того, щоб оцінити і побачити результати, але хотілося б зазначити, що стосується безпосередньо вже загального аналізу виконання всіх заходів по всім виконавцям, то він у нас буде на початку наступного року. Якщо я не помиляюсь, то до 10-го чи до середини лютого всі виконавці подають звітність, і ми вже загальну картинку будемо бачити орієнтовно в березні 2022 року.

Ще повертаючись до того інструменту, який ми розробляємо разом з "ООН Жінки" – це те, що цей інструмент буде протестований спочатку з використанням базових показників, які були надані Міністерству соціальної політики всіма виконавцями нацплану дій, і також враховуючи проведення навчань для відповідальних працівників, які будуть це потім реалізовувати.

І також хотілось би звернути увагу щодо такого якісного показника, який передбачений другим планом дій, – це є частка жінок і чоловік, які задоволені створеними умовами для їх служби. Цей показник буде визначатись кожним окремим органом безпеки і оборони. І для забезпечення єдиного підходу до вирішення цієї задачі, до оцінювання, Міністерством соціальної політики у співпраці з низкою всіх відповідних структур сектору безпеки і оборони був розроблений проект анкети для опитування жінок і чоловіків щодо задоволеності створеними умовами для служби в секторі, звичайно, безпеки і оборони. І ми плануємо затвердити цю форму опитувальника рішенням Комісії з питань координації і взаємодії органів виконавчої влади щодо забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків. І дане опитування має проводитись органами сектору безпеки і оборони вже щорічно, починаючи з 2022 року.

Якщо дуже коротко, то, мабуть, основні позиції я озвучила. І на завершення хотілося б сказати, що, дійсно, я впевнена, що при нашій плідній

співпраці, при нашій консолідації зусиль, коли ми відчуваємо, що ми команда і в нас одна мета, ми до неї йдемо, я впевнена, що ми досягнемо усіх тих стратегічних цілей, які передбачені цим документом, і ми зможемо покращити позицію України в індексі ООН зі становища жінок, миру і безпеки.

Дуже дякую за увагу. Я сподіваюсь, що я вклалася в наш таймінг.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую, Ольга Миколаївна. Як завжди, змістовно, ґрунтовно і системно, і вже за практично прикладними аспектами якраз, що стосується саме подальшого моніторингу конкретних якісних і кількісних показників у цих процесах. Тому ще раз дякую.

І радо запрошую до слова Левченко Катерину Борисівну, Урядового уповноваженого з питань гендерної політики. Пані Катерино, будь ласка.

ЛЕВЧЕНКО К.Б. Доброго дня, пані Неллі! Доброго дня, шановні колеги! Я відразу хочу сказати, у мене трохи нестабільний зв'язок, якщо він обірветься, я перейду на телефон, він паралельно підключений, але там буде погано видно. Сподіваюсь, що все буде добре.

Я дякую комітету за ініціативу проведення цього заходу і хочу в своєму виступі висвітлити такі питання, як важливість 1325 порядку денного для формування та реалізації державної політики. Коротко представлю аналіз обласних планів дій, який був зроблений апаратом Урядової уповноваженої спільно з "ООН Жінки". Як завжди, хочу звернути увагу на необхідність украплення інституційного механізму формування та імплементації політики на національному і особливо регіональному рівні. Скажу про ті позитивні практики, які є і які потребують подальшого впровадження, і обов'язково про подальші кроки і рекомендації за результатами нашого круглого столу.

Я не втомлююсь повторювати, що порядок денний 1325 є важливою міжнародною та національною рамкою формування впровадження та моніторингу державної гендерної політики на всіх рівнях. І саме таким

чином як Урядова уповноважена з питань гендерної політики я і працюю: і з глобальними документами ООН, і з Національним планом дій 1325, який є ключовим документом в Україні з забезпечення рівних прав та можливостей. І мені здається, що саме такий погляд на цей план допомагає зрозуміти, чому ми говоримо про посилення участі жінок в миротворчих процесах, в процесах миробудування, в процесах відновлення і постконфліктного відновлення.

Реалізація цього плану знаходиться під постійним контролем і моніторингами Віце-прем'єр-міністерки з питань європейської і євроатлантичної інтеграції пані Ольги Стефанішиної. І пані Оля Ревук вже згадувала Комісію з питань координації і взаємодії органів виконавчої влади, яка є тим інструментом, який дозволяє координувати ці речі. І останнє засідання, яке ми проводили в липні цього року, було присвячене саме питанням реалізації Національного плану дій 1325. І, пані Неллі, я вам також дякую за участь в роботі в цій комісії.

Як завжди, за результатами комісії, Віце-прем'єр-міністерка підписала доручення, протокольне доручення, яке отримали і центральні органи влади, і обласні державні адміністрації. Я назву тільки декілька пунктів з цього доручення. Це і здійснення, проведення навчань фахівців структурних підрозділів обласних і Київської міської державної адміністрації, які визначені виконавцями цього плану, а такі навчання має проводити Національна сервісна соціальна служба України.

Також за результатами аналізу обласних планів було доручення тим областям, у яких ще не прийняті, трохи нижче скажу, або не в повному обсязі відображають Національний план дій обласні плани, опрацювати їх і прийняти.

Хочу нагадати, що цей план дій приймався з залученням всіх зацікавлених сторін, у тому числі громадських організацій. Ви знаєте, я хочу наголосити, що цей досвід, такої партисипативної участі, є дуже позитивним. Це вже не перший документ, ну і я сподіваюся... і вже не

останній, коли проводили спільно з міжнародними партнерами сесії стратегічного планування, і режим онлайн дозволив нам залучити широке коло фахівців, і фахівці з різних регіонів України.

Таким чином, вже на етапі розробки цього плану ми намагалися, і це стосується і інших документів, намагаємося враховувати думку широкого кола громадськості, представників різних цільових груп.

Для моніторингу виконання цього плану, ну і, скажімо, підкреслення його актуальності, в травні разом з Мінсоцполітики, Національної соціальної сервісної служби, іншими цовами проведений загальнонаціональний форум 1325. Більше 300 учасників і учасниць взяли у ньому участь. Тобто це такий показник того, що регіонам дуже цікаво знати про те, як впроваджувати цей порядок денний.

Минулого тижня спільно з Міністерством розвитку громад і територій, коли ми проводили Всеукраїнську конференцію "Регіони в центрі гендерної політики", якраз також піднімалось питання порядку денного 1325, і вони знайшли відбиття в рекомендаціях.

Що стосується аналізу обласних планів дій. На сьогодні вони затверджені в 23 регіонах. Чернігівський розроблений, і ми чекаємо затвердження найближчим часом. Немає такого плану в Київській області. І тут також прошу звернути на це увагу, і, можливо, нам також допомогти в цьому.

Хочу відзначити позитивний досвід Донецької області, в якій за участі коаліції громадських організацій "Донеччина 1325" розробляються плани на рівні територіальних громад. Для цього регіону це дуже-дуже важливо.

Є проблеми в самих обласних планах, якщо ми їх читаємо. Дуже коротко. Ну наприклад, області залучені до виконання 43 заходів плану національного. Але вони включені в реалізацію лише низки цих завдань. Тобто не відображено весь спектр заходів в обласних планах дій.

Дуже низьке фінансування цих планів, і в 15 областях воно взагалі відсутнє.

Залучення громадських, міжнародних організацій. От чомусь Закарпатська, Запорізька, Кіровоградська, Миколаївська області взагалі не включили громадські організації в плани як учасниць виконання.

Повні результати ми плануємо опублікувати спільно з "ООН Жінки", вони будуть доступні. Тому що це питання для подальшого врахування в роботі. Ну і, як я вже зазначила, Тернопільська і Хмельницька область вже прозвітували про те, що плани доопрацьовані.

Два слова про інституційний механізм. (Дивлюсь на годинник). Інституційний механізм визначений Законом "Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків": уповноважені особи, радники, відповідальні структурні підрозділи, консультативно-дорадчі органи. Пані Оля вже чітко цієї теми торкнулась. Тому в продовження.

Дуже важливу роль відіграють консультативно-дорадчі органи. І ми рекомендували їм – це координаційні комісії на рівні обласних державних адміністрацій, органів місцевого самоврядування, - обов'язково розглянути рекомендували питання впровадження 1325 на засіданнях цих комісій. Ми будемо збирати цю інформацію на кінець року, тому що ми вважаємо, що це також спосіб активізації цієї теми і формування розуміння важливості цього порядку денного.

Також ми почали проводити тренінги для членів консультативно-дорадчих органів. В Луганській, Херсонській, Сумській, Волинській, Чернівецькій областях вони проведені. В 22-му році для себе як Урядова уповноважена ставлю завдання провести в усіх областях, і шукаємо партнерів для цієї роботи.

Неодноразово презентували ми методичні рекомендації, не дуже добре видно, рекомендації з інтеграції гендерних підходів в систему підготовки фахівців для сектору безпеки і оборони. Вони викладаються в 28 вищих навчальних закладах, тобто всіх, які готують фахівців для сектору безпеки і оборони, перекладені англійською мовою. Готові поділитися всім, кому цікаво.

Наразі уряд завершує розробку державної стратегії з забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків як комплексного такого документу. І хочу привернути увагу всіх учасників і учасниць до найшвидшого погодження цього проекту. Разом з тим, розробляються галузеві стратегії Міністерства економіки, МОН, комунікаційна стратегія. І ці документи доповнюють один одного.

І наостанок про дальші кроки і пропозиції до рекомендацій. Спільний моніторинг роботи. І дуже добре, якщо до цього будуть залучені депутати Верховної Ради, депутати об'єднання "Рівні можливості" місцевих влад, взагалі залучення депутатів, які працюють на місцевому рівні, до роботи консультативно-дорадчих органів. Ми бачимо дуже позитивним зв'язком, з тим, що відбувається на національному рівні.

Прошу звернути увагу, пані Неллі, вас як народну депутатку на те, щоб при формуванні бюджету не втратились кошти на матеріально-технічне забезпечення військовослужбовців, зокрема жінок, сектору безпеки і оборони. Бо дуже багато інфраструктурних проектів необхідно робити: перебудовувати, питання форми. Тому це все вимагає грошей.

І наостанок. Синергія документів, вона важлива не лише на національному рівні, про це сказала пані Оля. Річні національні програми, план SIDA, але вона важлива і на міжнародному рівні. І для ефективного миротворення і виконання положень резолюції 1325 нам дуже важливо ратифікувати Стамбульську конвенцію, Конвенцію Ради Європи з запобігання насильству, і домашньому насильству зокрема, яка працює як в мирний час, так і під час конфліктів. І, я користуючись можливістю, в сьогоднішньому виступі хочу звернутись до народних депутатів підтримати ратифікацію цього важливого документу.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую, пані Катерино, за вашу різноаспектну доповідь. І дякую, що ви зосередили увагу саме на регіональному аспекті, що в умовах

децентралізації є теж особливо важливим. Власне, ваші рекомендації я записала, і, безумовно, ми теж зі своєї сторони адвокуємо ратифікацію Стамбульської конвенції. Звичайно, при голосуванні я буду її підтримувати, і також працюю над тим, щоб переконати колег в тому, щоб ми підтримали нарешті вже цей документ.

І ви ще зазначили один момент, який якраз стосується підвищення рівня компетентності, проведення тренінгів. І фактично ми з вами виходимо на питання освіти. Зараз, оскільки за часів Радянського Союзу питання гендерної рівності було не на стільки активним, то в цілому питання освіти ми можемо...*(Не чути)* це вже зараз. У нас мав бути запланований виступ першого заступника міністра освіти і науки Вітренка Андрія Олександровича. Але, на жаль, я його не бачу у списку наших учасників, які зараз під'єднані до Zoom.

Андрій Олександрович, можливо, ви все ж таки є? Не бачу вас, на жаль. Тому давайте рухатися далі.

І я запрошую до слова Перунову Ольгу Сергіївну, заступника директора департаменту - начальника відділу з питань дотримання гендерної рівності департаменту моніторингу дотримання прав людини Міністерства внутрішніх справ України. Будь ласка, пані Ольго.

ПЕРУНОВА О.С. Доброго дня. Дякую, пані Неллі. Доброго дня, шановні присутні.

Розширення участі жінок в міжнародних операціях з підтримки миру...*(Не чути)*

ГОЛОВУЮЧА. Пані Ольга, у вас вимкнувся мікрофон, увімкніть його.

ПЕРУНОВА О.С. Все, вибачте, будь ласка.

Тема мого виступу: "Роль жінок у миротворчості та миробудівництві".
І хочу сказати, що розширення участі жінок у миротворчих операціях з

підтримання миру та безпеки є зобов'язанням України в рамках реалізації порядку денного "Жінки, мир, безпека" резолюції Ради Безпеки ООН 1325, про яку сьогодні вже неодноразово згадували. Ця резолюція визнає важливе значення гендерної рівності в питаннях підтримання миру, миробудівництва і постконфліктного відновлення та закликає всіх активізувати діяльність щодо розширення участі жінок в цих процесах.

Станом на жовтень цього року в міжнародних операціях з підтримання миру та безпеки забезпечено проходження служби 27 представників органів системи Міністерства внутрішніх справ. Зокрема, 27 представників – це 19 поліцейських Національної поліції України, з них 17 - чоловіків, 2 – жінки, і 8 військовослужбовців Національної гвардії України.

Наразі в секторі безпеки діє наказ Міністерства внутрішніх справ про участь в національному персоналі міжнародних операцій з підтримки миру та безпеки, яким усунуто будь-які обмеження щодо участі жінок в цих процесах, і визначає, що відбір кандидатів для участі в миротворчих операціях проводиться з дотриманням принципу рівних прав та можливостей жінок та чоловіків.

Цим наказом де-юре юридично підтверджується відсутність будь-яких юридичних перешкод для участі жінок в миротворчих операціях. Однак про ту статистику, яку я згадала раніше, ми не маємо бажаного результату, і представлення жінок, на жаль, дуже низьке.

Задля вивчення питання стану долучення жінок до миротворчих операцій, а також поінформованості особового складу Національної поліції, Національної гвардії, як складові органів системи Міністерства внутрішніх справ, працівники яких беруть участь в цих миротворчих операціях, Міністерство внутрішніх справ за підтримки структури ООН "Жінки України" провело аналіз вищезазначених питань, в тому числі щодо рівного доступу, рівних прав та можливостей жінок брати участь в операціях, і причин, які можуть мати вплив на непропорційну участь або перешкод, чому жінки не беруть участь.

Основну мету нашого дослідження було спрямовано на шляхи створення умов, які сприятимуть всебічній і рівноправній реалізації права жінок на участь в миротворчих операціях, і друге – це шлях підвищення інформованості щодо можливості участі у відборах і всіх етапах порядку проходження всіх етапів до національного персоналу.

В ході аналізу було опитано більше 38 тисяч поліцейських та військовослужбовців, з них 19 відсотків жінок і 81 відсоток чоловіків. Проведено повністю весь моніторинг висвітлення відповідної інформації про набір до миротворчих операцій, про всі етапи на всіх офіційних сайтах, в соціальних мережах на офіційних сторінках, а також всі документи, які були направлені, про інформованість особового складу.

Головну увагу ми приділяли таким питанням – це розгляд безпосередньо...(*Не чути*) про власну участь в миротворчих операціях. Потім, які обставини могли впливати на участь в миротворчих операціях, як позитивні, так і негативні. Дотримання принципу рівних прав та можливостей і самооцінка рівня обізнаності про безпосередньо етапи проведення відбору до миротворчих операцій, і канали інформування, через що наш особовий склад дізнається інформацію про цей порядок.

Зазначений аналіз показав такі результати, що, на жаль, жінки мають страхи покидати родину в період перебування в миротворчих операціях. Також є страх працівників залишитись без роботи на момент перебування в миротворчих операціях після повернення з них.

Є також така неформальна, але перешкода, це керівництво не дуже бажає найкращих працівників відпускати в миротворчі операції, тому що це довгий період часу. І, звичайно, це фізична підготовленість і знання англійської мови, що є першими і єдиними вимогами для представників, які хочуть брати участь і беруть участь в миротворчих операціях.

За результатами аналізу ми розробили рекомендації - подальші кроки для керівництва Міністерства внутрішніх справ, Національної поліції, Національної гвардії, кроки збільшення участі жінок в операціях. По-перше,

найголовніше – це інформування. Обізнаність особового складу про всі деталі проходження служби в миротворчих операціях, вимоги до етапу відбору по національному персоналу є найголовнішим і першочерговим. І тому ми розробляємо такі нормативно-правові документи, внутрішньо розпорядчі, які можемо систематизувати і на постійній основі інформувати про кожні новели чи якісь зміни в порядку для того, щоб особовий склад був повністю проінформований і обізнаний в цьому напрямку. І, звичайно, це інформаційні кампанії, які також підвищують обізнаність як особового складу, так і громадськість, про цей порядок.

Ми повинні робити такі рішучі кроки у створенні рівнозначного середовища для жінок і їх участі в миротворчих операціях, оскільки жінки-миротворці покращують загальну миротворчу діяльність, мають більший досвід до громад, як показує практика, допомагають у просуванні прав людини та захисті цивільного населення, а також вони заохочують жінок бути важливою частиною для збереження миру і досягнення цього миру.

Дякую вам.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую, пані Ольга, за ваш виступ. Дійсно, ваша позиція завжди є активною в цьому напрямку. Дякую також за презентацію результатів того дослідження, яке було проведено.

І ми рухаємося далі по силових відомствах. Відповідно я запрошую до слова Агаєва Назіма Асафовича, директора Департаменту соціального та гуманітарного забезпечення Міністерства оборони України.

Будь ласка, запрошую вас.

АГАЄВ Н.А. Дякую.

Всім доброго дня! Сьогодні ми поговоримо про стан впровадження гендерної політики в діяльність Збройних Сил України. Я вам розповім про ті заходи, які ми відпрацювали...*(Не чути)* ...плану заходів з реалізації в Збройних Силах України Національного плану дій з виконання резолюції

Ради Безпеки ООН 1325 “Жінки, мир, безпека” на період до 2025 року.

Що ми зробили? Для деталізації задач, завдань протягом 2021 року здійснено наступне. Здійснені заходи вдосконалення інституційного механізму, а саме:

визначено уповноважену особу - координатора з питань забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, запобігання та протидії насильства за ознакою статі (відповідно до розподілу повноважень це є заступник міністра оборони України Ганна Маляр);

забезпечено розвиток мережі радників з гендерних питань (на цей час у нас 75 осіб, з яких 7 є штатні посади);

включено гендерні аспекти до стратегічних питань, а саме: Стратегічного оборонного бюлетеня України, затвердженого Указом Президента від 17 вересня 2021 року; Стратегію воєнної безпеки України, затвердженої Президентом України 25 березня 2021 року, забезпечено рівні засади проходження військової служби для військовослужбовців-жінок та... *(Не чути)* відкрито доступ військовослужбовцям-жінкам до військових... *(Не чути)* ...спеціальностей осіб офіцерського штабу, робота на яких пов'язана з пожежогасінням. В цьому році посади не входили... *(Не чути)*

Наразі розроблено проект нормативно-правового акту Міноборони, яким будуть зняті будь-які обмеження до посад офіцерського складу для військовослужбовців-жінок, які проходять внутрішнє погодження. На цей час у нас вже немає обмежень по призначенню жінок-військовослужбовців на будь-які посади.

Довідково: на цей час кількість військовослужбовців-жінок у Збройних Силах України складає 32 тисячі... *(Не чути)* На травень 2021 року – це була кількість 31 тисяча 757 осіб... *(Не чути)* В тому числі офіцерів - 4 тисячі 874 особи. На травень 2021 року, порівнюємо, це 4 тисячі 810 осіб. ... *(Не чути)*

Перебувають на посадах вищого офіцерського складу: одна особа – це бригадний генерал, командувач медичних сил. Старших офіцерів у нас 1 тисяча 584 особи.

Забезпечуємо доступ до військової освіти всіх рівнів. На цей час частка жінок, які навчаються ... *(Не чути)* складає 15 відсотків. За результатами вступної кампанії 2021 року до навчальних закладів Міноборони прийнято на навчання жінок, дівчат по ВНЗ 17 відсотків, військові ліцеї – 107 дівчат. Це Київський військовий ліцей імені Івана Богуна – 49, НОК (це Навчально-оздоровчий комплекс, Боярка) - 29 дівчат, і Військово-морський ліцей в Одесі - 29.

Забезпечена участь ... *(Не чути)* військовослужбовців-жінок Збройних Сил України - це 8,3 відсотка – в міжнародних операціях з дотримання миру та безпеки у складі національного персоналу на посадах військових спостерігачів та штабних офіцерів під егідою ООН.

Впроваджено гендерний аспект в механізм проведення заходів та перевірки... *(Не чути)* та у Збройних Силах України.

...соціологічне опитування особового складу Збройних Сил: "Стану реалізації у Збройних Силах України політики держави з запобігання проявам гендерно... *(Не чути)* серед військовослужбовців в умовах збройної агресії Російської Федерації". На нашому сайті Міністерства оборони ... *(Не чути)* побачити в розділі ... *(Не чути)*

Здійснюються заходи щодо вдосконалення речового забезпечення, а саме розроблено...*(Не чути)* предмети речового забезпечення для військовослужбовців. На даний час... *(Не чути)* вже забезпечуються наші жінки-військовослужбовців, і декілька елементів бойового спорядження, по них зараз проводяться випробування, будуть взяті на забезпечення жінок.

Здійснюються заходи щодо реагування, запобігання та протидію проявам дискримінації та сексуальних домагань. На цей час у законодавстві України такий вид правопорушень, як насильство за ознакою статі, знаходиться у сфері дії загального законодавства. *(Не чути)*... законодавство, яке забезпечує захист *(Не чути)* насильства у Збройних Силах України... *(Не чути)*

Тому у Міноборони на сьогодні немає окремого нормативно-

правового акту щодо... *(Не чути)* реагування запобігання та протидії насильству... *(Не чути)* Хочу зазначити, що в Міноборони дана тематика не відноситься до першочергових, це пов'язано з незначною кількістю злочинів та порушень у цій сфері. *(Не чути)* ...таких правопорушень у період з 1 січня 2015 року по 25 травня 2021 року складає 0,17 відсотка від загальної чисельності правопорушень.

Враховуючи зазначене, в межах повноважень Міноборони розроблено проект Закону України про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо врегулювання питання реагування, запобігання та протидії проявам дискримінації та сексуальних домагань серед військовослужбовців (№ 5485, від 13 травня 2021 року), який на цей час знаходиться на опрацюванні у Верховній Раді України.

Опрацьовано проект Закону України про внесення до деяких законодавчих актів України щодо проходження військової служби в Збройних Силах України та інших військових формуваннях, розроблений народним депутатом України Давидом Арахамією та іншими народними депутатами (номер цього документу 5713.... *(Не чути)* цього року).

Здійснюються заходи щодо підвищення гендерної компетентності особового складу. У нас відбуваються тренінги по всій мережі, по всіх військовим частинам фактично Збройних Сил України... *(Не чути)*

Здійснюється систематичне інформування особового складу та громадськості. І до видання вже готується Біла книга Збройних Сил України за результатами діяльності Збройних Сил протягом 2019-2020 років, де включено вже традиційно розділ з гендерної тематики.

В принципі, це все головне, основне, що ми напрацювали. Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧА. Щиро дякую вам за виступ. Насправді позиція Міністерства оборони в даному ключі, щодо гендерної рівності саме у сферах миротворчості і миробудування, є однією з ключових. І, дійсно, ми маємо

чітко аналізувати ці результати, які є у вашій діяльності, і, власне, радо вітаємо той прогрес, який є у Міністерства оборони. Тому ще раз дякую вам за виступ.

І запрошую до слова Кравчук Вікторію Георгіївну, прокурора відділу Департаменту нагляду у кримінальних провадженнях щодо злочинів, вчинених в умовах збройного конфлікту, Офісу Генерального прокурора. Якраз з тематикою, що пов'язана з розслідуванням злочинів, що стосуються сексуального насильства, пов'язаного з конфліктом.

Вікторія Георгіївна, запрошую вас до слова.

КРАВЧУК В.Г. Доброго дня! Дякую за запрошення.

Дещо відволічусь від теми свого виступу буквально в розвиток виступів, попередніх виступів щодо гендерної рівності в органах прокуратури України.

Недавно наша очільниця Ірина Валентинівна виступала з приводу гендерної рівності в наших органах – це 40 відсотків, у тому числі на адміністративних посадах. Хочу сказати, що тут з цим питанням у нас немає проблем. Більше того, Ірина Валентинівна - перший прокурор, прокурорка за часи незалежності – жінка. І в липні цього року вона взяла під своє безпосереднє керівництво такий напрямок, тяжкий напрямок нагляду у кримінальних провадженнях: щодо злочинів, вчинених в умовах збройного конфлікту. Вже проведено декілька на високому рівні спільних нарад і зустрічей за участі Генерального прокурора, які присвячено цій важкій темі.

Повернуся до теми свого виступу. *(Не чути)*

ЯКОВЛЄВА Н.І. Вікторія Георгіївна, щось... Ви вже з'явилися.

КРАВЧУК В.Г. Одним з наріжних каменів миробудування є забезпечення законності, відновлення прав потерпілих, притягнення до відповідальності всіх, хто винний у вчиненні злочинів, особливо тих, які

міжнародним гуманітарним правом кваліфікуються як воєнні злочини та злочини проти людяності.

Розв'язування та ведення агресивної війни Російської Федерації проти України, вторгнення на нашу територію військових підрозділів, здійснення диверсійно-терористичної діяльності, відкритого збройного протистояння і регулярних військ і утворення на окупованих територіях квазідержавних "Донецької народної республіки" і "Луганської народної республіки" - все це супроводилось масштабними, систематичними порушеннями основоположних прав і свобод українських громадян.

Були такі порушення норм міжнародного гуманітарного права зафіксовані, як: вчинення позасудових страт, позбавлення права на справедливий суд, жорстоке поводження як з цивільним населенням, катування цивільного населення, так і з полоненими українськими військовослужбовцями; застосування засобів ведення війни, які заборонені міжнародним правом, інші порушення, які призвели до особливо тяжких злочинів, загибелі людей, тяжких порушень прав і свобод громадян.

Жорстоке, нелюдське ставлення не обійшло і жінок. Кожна жінка, яка звільнена з полону і була позбавлена на території "ДНР", "ЛНР" волі, була катована.

Фактично територія "ДНР", "ЛНР" перетворились для українських громадян на територію беззаконня. Створені були численні незаконні місця несвободи, де в нелюдських умовах катували і піддавали приниженню наших громадян. Причому нелюдські умови навіть гендерно-обумовлені, такі як: жінки були спільно з чоловіками і не мали фізіологічних потреб для своїх...

І правоохоронна система наша на початку цієї збройної агресії не була готова до адекватної протидії і розслідуванню безпрецедентних за масштабами вчинених в умовах збройного конфлікту злочинів. Фактично правоохоронці фіксували ці злочини за статтями: "Незаконне позбавлення волі", "Катування", інші статті, які передбачені іншими підрозділами, аніж

кримінальні правопорушення проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку. І також необхідно зазначити, що при цьому майже не фіксували злочини сексуального насилля.

Є декілька причин такої ситуації. Насамперед злочини сексуального характеру – це латентні злочини. Їх можна зареєструвати лише у разі надання показів самих потерпілих вчинення відносно них сексуального насилля. Більшість потерпілих жінок на офіційних допитах не вказують на такі дії. Це ряд психологічних причин, інших причин, на яких я ще зупинюсь.

І це при тому, що громадські, неурядові організації, міжнародні організації фіксували факти сексуального насилля щодо жінок, які перебували в "ДНР", "ЛНР".

Інші причини, що не фіксувались злочини такого характеру, які міжнародним гуманітарним правом характеризуються, як злочини воєнні злочини і злочини проти людства, це причина відсутності досвіду та знань наших правоохоронців і недосконалість національного законодавства.

Треба звернути увагу, що в нашому Кримінальному кодексі дещо вузько вказано, що таке насильницькі дії сексуального характеру, у міжнародному гуманітарному праві – це більш широке поняття. Наприклад, те, що жінки і чоловіки перебувають в одному приміщенні, позбавлені волі, – це теж сексуальне насильство за міжнародним гуманітарним правом. Те, що жінку оголювали і виставляли напоказ, – це теж для міжнародного гуманітарного права дії сексуального характеру. І там більший перелік, ніж передбачає наше національне законодавство.

Разом з тим, з часу створення в Офісі Генерального прокурора департаменту розпочалася системна робота по виявленню злочинів, які міжнародним правом характеризуються як воєнні та злочини проти людяності. І нам вдалося завдяки спільній співпраці з міжнародними та громадськими організаціями налагодити так роботу з потерпілими жінками, що і у нас був круглий стіл з потерпілими жінками саме України, що жінки були запрошені, створено в департаменті групу процесуальних керівників,

яку очолює жінка. І ми запросили жінок, які готові були дати покази про сексуальне насильство, запросили до Офісу Генерального прокурора, де жінка-прокурор процесуальний провела допити і ми внесли в Єдиний реєстр досудових розслідувань декілька таких фактів. Наприклад, звичайно, без прізвищ, у 2014-2015 роках громадянка України, будучи незаконно позбавлена волі, учасниками терористичних організацій ДНР у місті Донецьку по вулиці Щорса, 62 була зґвалтована трьома невідомими учасниками терористичних організацій, неодноразово. Указані дії невідомими учасниками терористичних організацій є серйозним порушенням статей 3, 27 Женевської конвенції про захист цивільного населення під час війни (12.08.1949 року), статті 79 Додаткового протоколу до Женевської конвенції, які забороняють такі дії, як зґвалтування, та будь-які інші форми непристойних посягань, і кваліфікуються нами як 438-а - це проти миру і миролюдності злочин.

Ще одна жінка дала покази про зґвалтування, коли вона потрапила разом з журналістом на територію вже окупованого Донецька. Це було в серпні 2014 року. Дала покази про зґвалтування її російським офіцером.

На жаль, лише зараз розпочалася така системна робота з цих питань. І Генеральний прокурор наголошував на необхідності, не лише в прокуратурі щоб було створено спеціалізований підрозділ, який буде приділяти увагу і проводити системну роботу, але і в інших правоохоронних органах: Служби безпеки, Національної поліції. Це було вказано на спільному засіданні влітку цього року, щоб такі підрозділи були створені і мали можливість укомплектуватися теж жінками-слідчими. Тому що навіть... Наведу приклад, якщо ви пам'ятаєте, жінка... відразу окупанти та сепаратисти своє ставлення до українських жінок, так сказати, продемонстрували, коли весь світ облетіло фото нашої жінки, обгорнутої в прапор України, яка стояла на площі у Донецьку, і перед цим її катували, після цього її катували. *(Не чути)*

ГОЛОВУЮЧА. Вікторія Георгіївна знову випала.

КРАВЧУК В.Г. Чутно?

ГОЛОВУЮЧА. Вже чутно. Знову вже повернулися.

КРАВЧУК В.Г. Так ось, на питання цієї жінки: ви давали покази в 15-му році і ви даєте зараз, і ви ще зараз розказуєте ті факти знущань і насилля. Вона каже: "Мене тоді допитував чоловік-слідчий, в кабінеті ще перебувало двоє слідчих, я просто психологічно не змогла розказати все так, як відбувалось насправді".

Тому, повертаючись до нашої теми сьогоднішнього круглого столу, дуже важливо, щоб наші органи правоохоронні, СБУ, Національна поліція була укомплектована достатньою кількістю в тому числі жінок для розслідування цих особливих видів злочину. Тому що не лише в цій резолюції Ради Безпеки, а і в подальших документах Ради Безпеки ООН, наприклад, цьогорічного документу - доклад Генерального секретаря "Сексуальне насильство в умовах конфлікту" (це було 30 березня 2021 року), він закликав уряди країн, у яких здійснюються процеси організації відправлення правосуддя перехідного періоду після конфлікту, забезпечити вжиття конкретних заходів щодо притягнення до відповідальності, присудження компенсацій, відшкодування шкоди у зв'язку з сексуальним насильством в умовах конфлікту, не допускаючи амністії чи безкарності за ці серйозні міжнародні злочини.

Тому ще раз повернуся до теми миробудування. Ми можемо розслідувати злочини міжнародні і такі, як сексуальне насильство, в нас вже напрацьовані методики розслідувань цих... І думаю, ми зможемо сконцентрувати зусилля на те, щоби відправити винних осіб до національних судів, а також до міжнародного кримінального суду.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую вам за виступ. Ви, звичайно, час перебрали, але я не мала змоги вас перебити, оскільки, дійсно, ґрунтовний і змістовний, скажімо так, практичний був виступ. І маємо дійсно констатувати, що, на жаль, злочини, пов'язані з сексуальним насильством, власне, встановлення справедливості щодо тих осіб, які, власне, стали жертвами, і щодо тих злочинців, які мають отримати своє покарання, дуже часто триває і після завершення конфлікту. І це дійсно процес не одного року, а й процес, який потребує системної роботи. Тому ще раз дякую вам за виступ.

І, продовжуючи, власне, тему сексуального насильства, пов'язаного з конфліктом, запрошую до слова Янову Ганну, представницю Міжнародної місії ООН з прав людини в Україні. Будь ласка, пані Ганно.

ЯНОВА Г. Доброго дня, пані Неллі! Доброго дня, шановні учасниці і учасники! Для дотримання часового балансу, я планую дотриматися своїх 5 хвилин і продовжити тему, яку вже почала висвітлювати представниця Генеральної прокуратури. Дуже рада бути сьогодні тут і виступати від імені Моніторингової місії ООН з прав людини в Україні, дуже цікава дискусія, і трохи розкажу про роботу місії.

Як багато хто з вас знає, з 2014 року наша місія документує і моніторить ситуацію з правами людини з особливим фокусом саме на східні регіони країни, а також видає публічні доповіді про ситуацію з правами людини. Тому на цьому заході я хотіла б розглянути проблему гендерної рівності в процесах миробудування та миротворчих процесах в контексті і через призму порушення прав людини на сході України.

Беззаперечно, збройний конфлікт негативно впливає на жінок і дівчат. З середини 2014 року загинуло щонайменше 1 тисяча 65 жінок і 50 дівчат, понад 2 тисячі жінок і дівчат були поранені, сотні тисяч жінок і дівчат стали вимушено переміщеними особами. Жінки також складають більшість населення, яке проживає у безпосередній близькості до лінії зіткнення і, як наслідок, стикаються з численними соціально-економічними проблемами.

Крім того, вони також становлять більшість тих, хто перетинає лінію зіткнення і знову ж таки піддаються відповідним ризикам.

Місія з самого початку знову ж таки приділяє значну увагу сексуальному насильству, пов'язаному з конфліктом. У лютому 2017 року ми опублікували тематичну доповідь на цю тему, впевнена, що більшості з вас вона знайома. А от в нашій нещодавній тематичній доповіді, яка була опублікована влітку 2021 року, ми також висвітлюємо питання сексуального насильства, пов'язаного з конфліктом, де ми зробили певні оцінки щодо кількості постраждалих осіб, чоловіків і жінок, за час конфлікту, тобто з квітня 2014 року до квітня 2021 року. З ними можна ознайомитися в доповіді.

Просто хотіла досить коротко зазначити, що з 767 осіб, які були свавільно затримані на території, яка контролюється урядом, і випадки, які були задокументовані нашою місією, 35 осіб зазнали сексуального насильства, пов'язаного з конфліктом. Це становить трохи більше ніж 4 відсотки серед затриманих чоловіків і трохи більше ніж 15 відсотків серед затриманих жінок.

І також такі ж дані у нас є стосовно затримань на території, яка контролюється збройними групами. Ми також припустили, зробили таке екстраположення цих даних щодо всіх затримань, відповідно до яких, за нашими даними, все ж таки більшість осіб, які зазнали сексуального насильства, були чоловіками, якщо ми говоримо про місяць тримання під вартою.

Але ми свідомі тих фактів, що дані, які наведені в нашій доповіді, вони можуть бути значно вищими... цифри, які наведені, можуть бути значно вищими. І цьому контексті ми дуже уважно стежимо за тими діями, які вчиняються урядом, та тими заходами, зусиллями уряду щодо протидії сексуальному насильству, пов'язаному з конфліктом. І вітаємо в тому числі зусилля, пов'язані з протидією сексуальному насильству в контексті в рамках Національно плану дій 1325. І тут я роблю відсилку саме на стратегічну ціль чотири, яка називається: "Забезпечення захисту від насильства за

ознакою статі, сексуального насильства в умовах збройного конфлікту та в мирний час". І, беззаперечно, ця ціль передбачає низку дуже важливих заходів і завдань, в тому числі і документування випадків відповідно до міжнародних стандартів, це визначення механізмів ідентифікації, проведення навчання, тобто надзвичайно важливо.

Але враховуючи те, що низка цих завдань, вони якраз передбачаються на майбутнє, тобто на 2022-2025 роки, саме зараз час звернути увагу на деякі проблеми в реалізації порядку денного "Жінки, мир, безпека" для того, щоб врахувати їх під час подальшої імплементації.

Те, що ми бачимо, це жінки та дівчата, незважаючи на те, що вони безпосередньо страждають від конфлікту, мають дуже обмежені можливості для участі в миротворчих процесах та миробудівництві. І зовсім нещодавно, у жовтні 2020 року, Рада з прав людини, вона ще раз підкреслила важливість всебічної, рівноправної та конструктивної участі жінок та дівчат в усіх зусиллях щодо підтримки та просування миру та безпеки, а також їх повного залучення до цих зусиль.

І це, звичайно, досить логічно, оскільки жінки та дівчата є частиною громадянського суспільства, вони є правозахисницями, активними учасницями своїх громад. І я була дуже приємно вражена, скільки було проведено роботи і консультацій, в тому числі на різних рівнях, національному, регіональному, з залученням жінок.

Те, що все ж таки необхідно посилювати, на нашу думку, це саме підтримання діалогу з громадськими організаціями, в тому числі з жіночими організаціями та жінками-равозахисницями. Крім того, треба визнати і пом'якшити ці гендерні ризики та перешкоди, з якими стикаються саме жінки та дівчата під час роботи по сприянню миру та безпеці.

На жаль, на сьогодні можна констатувати, що участь жінок в миротворчих процесах в усьому світі і в Україні є недостатньою. І, як на початку нашого круглого столу пані Неллі зазначала про відсоток жінок, які залучені в переговори, якщо навіть говорити про нещодавні показники, чи

дані, в 20-му році жінки становили лише 23 відсотки делегатів під час миротворчих процесів, які очолювала Організація Об'єднаних Націй, і це враховуючи, що в Організації Об'єднаних Націй є певні вимоги щодо такого процентного відношення жінок.

Крім того, як ми бачили на початку, жінки зазнають безпосереднього впливу конфлікту, але з угод, що були підписані між 2018 та 2020 роками про припинення вогню, в жодній з цих угод не було положення про гендерну рівність. Це також треба брати до уваги.

І важливо пам'ятати, що конфлікт по-різному впливає на жінок і чоловіків, дівчат і хлопчиків. І лише через залучення жінок і дівчат до всіх етапів миротворчого процесу можлива розробка ефективних механізмів, які б повністю враховували їхні потреби та інтереси. Тобто потрібно, напевно, тут основний наголос на тому, що все ще потрібно ставити в пріоритет і пріоритетним завданням - це безпосередньо участь і ефективне залучення жінок і дівчат. Але, крім того, також треба посилити боротьбу з гендерними стереотипами і дискримінацією, які саме часто стоять на дорозі і є перешкодою цього залучення, ефективного, жінок і дівчат, в тому числі і в Україні.

Дуже дякую за вашу увагу. Сподіваюся, що обіцянка дотриматися 5 хвилин була дотримана.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую, панні Ганно. Не була дотримана. Але я дійсно дякую за вашу роботу і за роботу місії ООН по правам людини, і цілком завжди підтримую ту тезу, яку ви озвучилиб про посилення діалогу між правозахисними організаціями, загалом громадськими організаціями і органами державної влади. Тільки при кооперації ми, власне, можемо спільними зусиллями досягти набагато більших результатів, ніж коли органи державної влади будуть ігнорувати якраз діяльність громадських організацій чи міжнародних місій. Тому ще раз вам дякую.

І запрошую до слова Лук'янець-Шахову Валентину Станіславівну,

помічницю ректора Національної академії внутрішніх справ з гендерних питань. І також попрошу вкладатися в таймінг, відведений вам для виступу. Будь ласка.

ЛУК'ЯНЕЦЬ-ШАХОВА В.С. Доброго дня, шановні колеги і колежанки! Дякуємо за можливість долучитися до обговорення такого важливого питання, як проблема гендерної рівності у миротворчих процесах та миробудівництві. Поруч зі мною в обговоренні беруть участь представники нашого професорсько-викладацького складу Національної академії внутрішніх справ і слухачки магістратури, які зараз проходять навчання, і, ми сподіваємося, у майбутньому, коли вже досягнуть тієї вікової категорії і набудуть практичного досвіду, зможуть брати участь у відборі до робочих операцій і операцій з підтримки миру, практично долучитися до цієї важливої справи і гідно представляти Україну в цих миротворчих процесах.

З вашого дозволу, почну з презентації, невеличкої презентації через обіцянку дотримання регламенту, основних, скажімо, міжнародних напрацювань, міжнародно-правових актів протидії та запобіганню гендерно зумовленому насильству під час збройного конфлікту та у мирний час.

Варто зазначити, що вагомий внесок у формування цієї міжнародно-правової бази щодо запобіганню і дискримінації, і насильству, зокрема гендерно зумовленому насильству, і в мирний час, і під час збройного конфлікту величезний внесок і роль відіграє Організація Об'єднаних Націй. Якраз важливо акцентувати на тому, що 24 жовтня для нас це важлива дата – це створення Організації Об'єднаних Націй. Організації, яка поклала на свої плечі консолідацію міжнародних зусиль, зусиль держав і міжнародних організацій у підтримці і забезпеченні миру.

Отже, перший міжнародний документ, на який би я хотіла звернути вашу увагу, – це є Конвенція про ліквідацію всіх форм дискримінацій щодо жінок, яка була прийнята в 1979 році. Зверніть, будь ласка, увагу на те, що Україна бере участь в даній конвенції з 1980 року, тобто, навіть перебуваючи

в складі Радянського Союзу, ми реалізовували нашу міжнародну правосуб'єктність.

Зрозуміло, що ця міжнародна правосуб'єктність, її реалізація, вірніше, була дещо продиктована певними умовами перебування в складі Радянського Союзу. Але, тим не менш, ті конвенції, ті договори, які Україна вважала для себе важливими, ціннісними, Україна долучалася. І фактично це підтверджує участь України з 1980 року (вже понад 40 років) в цій конвенції, говорить про те, що питання недискримінації, питання гендерної рівності, питання заборони дискримінації щодо жінок для України не є новим, актуальним, але не новим, безумовно.

Наступний документ, який є важливим для реалізації практичної, для процесуальної реалізації дотримання гендерної рівності – це рекомендація Ради Безпеки ООН номер 30 щодо ролі жінки під час конфліктних і постконфліктних ситуацій. Дана рекомендація є більше процесуальним, ніж матеріальним актом, яка розтлумачує, пропонує шляхи заборони і запобігання всіх форм насильства за гендерною ознакою. Зусилля мають застосовуватися і впроваджуватися і з боку держави, і з боку недержавних організацій, адже питання є суспільно значуще.

Безумовно, рекомендація Радбезу ООН говорить про те, що держави повинні нарощувати потенціал судової влади, збирати дані, про які сьогодні вже неодноразово говорили, щодо випадків і кількості тих випадків насильства щодо різних категорій жінок. Мова йде, зрозуміло, що в першу чергу жінок з цивільного населення, але також не забуваємо, що жінки також беруть участь у збройних конфліктах у статусі комбатанта. Тому в даному випадку жінка, можна сказати, виступає як подвійна ціль щодо насильства: і як комбатант, і як фактично жінка як представниця цивільного населення.

Наступна конвенція, на яку я особливо хотіла би звернути увагу зараз, - це є Конвенція Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цим явищем. Більш відома, скажімо, ми її називаємо Стамбульська конвенція.

Хочу підтримати Катерину Борисівну, її прохання і звернення до шановних народних депутатів України, які беруть участь зараз в обговоренні. Взагалі нам треба ратифікувати цю конвенцію. Повірте, дана конвенція ніяким чином не змінює національне законодавство України. Ті акти, які заборонені конвенцією, вони вже є заборонені законодавством України: і примусовий шлюб, і каліцтво статевих органів.

Акцентую увагу на тому, що національне законодавство, Кримінальний кодекс забороняє взагалі сам факт каліцтва статевих органів, не розділяючи, чи це жіночий, чи це чоловічий. Тобто, мені здається, в даному випадку ми вже попередньо зробили, скажімо, такі кроки, більш ефективні. Тепер головне – реально на практиці запобігати цим фактам такого роду насильства.

Що нам дасть ратифікація Стамбульської конвенції? Це посилення міжнародної співпраці, це доступ та обмін інформацією між учасниками цієї конвенції; створення бази, яка буде сприяти збору доказів та розслідування справ щодо насильства, і співпраці з міжнародною групою експертів, яка нам допоможе практично процесуально збирати, зберігати докази до тих пір, допоки не буде доведено вже розслідування по факту насильства.

Стосовно посилення ролі цієї конвенції. Це останній слайд, який би я хотіла презентувати. Це міжнародний акт, міжнародний протокол документування сексуального насильства. Цей документ є зі сфери soft law – це є м'яке право. Він не має юридичної обов'язкової сили. Ну, зрозуміло, тому що він, як би мав юридичну силу, втручався би в процесуальне право держави, а процесуальне право у нас не має суто територіальний характер. Тому ми його можемо тільки вдосконалювати і адаптувати до стандартів міжнародного права, але фактично не може підписувати документи, які би кардинально міняли процесуальні... в галузі процесуального права.

Так от, даний документ - міжнародний протокол документування сексуального насильства застосовується і, зокрема, під час збройного конфлікту. На жаль, для України він є актуальним. Тому що збройний

конфлікт, який триває вже восьмий рік, рано чи пізно буде мир і будуть судові процеси. І ми пройдемо шлях той самий, як, мені здається, які проходять колишні, ну, так звані югославські країни, після Балканської війни, після війни в Федеративній Республіці Югославія, де по шматочкам, потрішечки збирали докази і щодо зґвалтування, і щодо актів сексуального насильства, не тільки щодо жінок, а також і щодо чоловіків, бо вони теж зазнають цього насильства.

Тому основна мета – це документування. Документування не тільки органами державної влади, не тільки уповноваженими особами поліції, прокуратури, Служби безпеки і так далі, це також залучаються і лікарі, до яких звертається особа, яка зазнала сексуального насильства. Це також можуть бути громадські організації, будь-хто небайдужий, наприклад, фахівці з надання надзвичайної допомоги і так далі.

Бачите, цей міжнародний протокол, він залучає дуже такий потужний об'єм суб'єктів, які можуть документувати. В самому протоколі є зразки щодо документації. Є різні види протоколів, які можуть укладатися. І я думаю, що нам варто було би якимось чином дослідити, вивчити на практиці, спробувати документувати, застосовувати даний міжнародний протокол.

І, завершуючи свій виступ, я би хотіла наголосити на тому, що з 2014 року ми публічно заявили про визнання юрисдикції Міжнародного кримінального суду, тобто в постконфліктний період можемо залучати також міжнародну організацію задля розслідування випадків скоєння злочинів під час збройного конфлікту. Але я все ж таки сподіваюся, що ми самі, наша національна судова система зможе притягнути до відповідальності і розслідувати ці факти і військових злочинів, і злочинів проти людяності, такі як гвалтування, незаконне утримування цивільного населення і так далі.

Якщо є якісь запитання, репліки, ремарки, якщо це дозволяється, скажімо, у нас, може, в чаті, я готова відповісти. Дуже дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую. Дякую вам за доповідь, пані Валентино.

Хочу наголосити на тому, що, власне, проблема документування знаходиться в фокусі уваги. Зараз при Міністерстві реінтеграції створюється вже державний комітет документування, тому ця проблема якраз знаходиться в фокусі уваги.

На жаль, ми почали вибиватися з нашого графіку, і тому я ще раз прошу усіх учасників, переконливо прошу дотримуватися регламенту. Якщо є ремарки, то їх можна, власне, зазначити у нашому чаті в кінці після усіх виступів учасників.

Тому я запрошую до слова Бусол Катерину, національну юридичну консультантку Global... якраз щодо політик перехідного правосуддя і гендерного аспекту в цьому плані.

Пані Катерино, прошу.

БУСОЛ К. Пані Неллі, дуже дякую за запрошення і за надане слово. Вітаю, колеги!

Хочу єдине зазначити, що зараз я говоритиму у фаховій приватній якості, а не як представниця фонду. Але разом з фондом за кілька тижнів ми представимо велике дослідження потреб потерпілих від сексуального насильства в Україні та їхніх рекомендацій щодо політики репарацій, яку Україна має запровадити для таких потерпілих.

загалом я хотіла би зазначити, що фонд заснований нобелівськими лауреатами премії миру, які отримали цю відзнаку саме за боротьбу з сексуальним насильством як методом ведення війни. І як сьогодні вже було зазначено, на жаль, і представники влади України, але я маю відмітити, що і правозахисна спільнота, доволі пізно звернулись до проблематики сексуального насильства та навіть до документування цих порушень.

Чому так сталося, я зараз коротко проаналізую, і в своєму виступі я сконцентруюсь на адресації проблем залучення жінок та, зокрема, жінок, потерпілих від сексуального насильства, в рамках політики перехідного правосуддя.

Як сьогодні вже згадували колеги, поняття перехідного правосуддя згадується в Національному плані дій "Жінки, мир, безпека" до 2025 року. І, якщо хтось не дуже глибоко знайомий з цим поняттям, я нагадаю, що воно включає в себе судові та несудові механізми подолання наслідків збройного конфлікту або іншої кризової ситуації та напрацювання дієвих методів їх неповторення. І це основні чотири компоненти, основи перехідного правосуддя – це, власне, судові процеси, національний рівень і міжнародний. Сьогодні згадували, зокрема, Міжнародний кримінальний суд. Я би також зазначила регіональний рівень. У нас також є кейси в Європейському суді з прав людини, а також інші національні суди. Тому що Україна зараз активно намагається лобіювати відкриття проваджень по збройному конфлікту з Росією в інших державах за так званим принципом універсальної юрисдикції. Як ми знаємо, вже є позитивні кейси, наприклад в Чехії.

Друга компонента - це ініціатива зі встановлення істини. Третя компонента - це вже згадані репарації, зокрема реституція, реабілітація, компенсація потерпілим. І четверте – це інституційні реформи і гарантії неповторення.

І де в цьому спектрі мають роль жінки і чому їхня роль стосується не жінок, а всього суспільства? По-перше, треба сказати, що відкритість жінок говорити про свій досвід, наприклад, про пережите сексуальне насильство, допомагає також дивитись на цю категорію злочинів, яка вчинялась і щодо чоловіків. Тому що потерпілі і жінки, і чоловіки в Україні від сексуального насильства зазначають, що дійсно слідчим і прокурорам важко працювати з цією категорією. Тому, наприклад, особливо в ситуації з чоловіками, їм легше документувати катування, але не сексуалізовані аспекти катування. І саме жінки, потерпілі від сексуального насильства, перші говорять про цей досвід, і відповідно взагалі, скажімо так, проливають світло на цю категорію злочинів і те, що воно вчиняється щодо представників обох статей.

Також потерпілі зазначають, що для вдосконалення саме процесу правосуддя на національному рівні в Україні дуже важливо змінити підхід до

прийнятності доказів для доказування сексуального насильства, пов'язаного з конфліктом. Тому що, на жаль, із зрозумілих причин, з практики національні слідчі та прокурори застосовують такий підхід, наприклад, до розслідування зґвалтування, вчиненого на тимчасово окупованих територіях, як до розслідування зґвалтувань, вчинених в звичайних умовах. Але задокументувати цей злочин безпосередньо і так швидко не можна. Тому для розслідування міжнародних злочинів, зокрема сексуального насильства, дуже важливо більше уваги приділяти саме показам свідків і потерпілих, а не лише судово-медичній експертизі, яка не може бути проведена дуже швидко після порушення.

Так само потерпілі зазначають, що дуже важливо посилити поняття кримінальної відповідальності і деталізувати, як це вже було зазначено, всі аспекти сексуального насильства, що це не є лише зґвалтування, а що це примусове оголення, це утримання жінок в одному приміщенні з чоловіками, це нанесення ушкоджень саме статевим органам з метою отримати зізнання.

І ці ініціативи вже є. Парламент України прийняв законопроект 2689 наприкінці весни, який вносить необхідні зміни в Кримінальний кодекс України, проте, на жаль, закон досі не підписаний Президентом. Дуже важливо, щоб це сталося в найближчий час, тому що це дозволить синергувати національний судовий процес з бажанням України, щоби Міжнародний кримінальний суд, про який тільки що згадувала моя колега, відкрив відповідні провадження по збройному конфлікту, і, зокрема, по сексуальному насильству також. Тому що попередньо Міжнародний кримінальний суд встановив, що в Україні вчиняються, на сході України, воєнні злочини з сексуального насильства, зґвалтування та інших форм сексуального насильства.

Також я хотіла зазначити особливу жіночу призму для роботи з репараціями. Ми знаємо, що нещодавно Венеційська комісія Ради Європи надала свій висновок щодо проекту закону про політику перехідного періоду.

І, зокрема, в цьому висновку було зазначено, що наразі Україна не запропонувала достатньо комплексний механізм консультацій з потерпілими щодо того, як вони хочуть організувати політику перехідного правосуддя, і, зокрема, репарацій. І тут важливо говорити про консультації не просто з потерпілими, а з їхніми особливими категоріями: з чоловіками, з жінками і з дітьми.

Яку призму для політики репарацій надають жінки? Жінки-потерпілі більш відкрито говорять про потреби в психологічній допомозі. Вони більш відкрито говорять про потреби в ..... - допомозі парам відновити свої стосунки після пережитого сексуального насильства. Саме жінки більш конструктивно говорять про потреби дітей.

Чоловіки, за досвідом моєї юридичної практики, вони говорять конструктивно, лаконічно, наприклад про потреби з житлом та про фінансову компенсацію. Тому нюансовану державну політику щодо перехідного правосуддя Україна може розробити, якщо вона чутиме всіх потерпілих, зокрема якщо вона залучатиме до формування цієї політики саме жінок.

І два останні пункти зазначу. Це політика превенції (попередження), яка є важливим заключним елементом політики перехідного правосуддя. І я часто наводжу цю статистику, це дослідження Світового банку в тому, що 1 долар США, вкладений в ініціативи з попередження, економить більше, ніж 10 доларів США в постконфліктному врегулюванні.

Чому це важливо? Це важливо тому, що Україна зараз уже працює над рядом ініціатив з превенції, зокрема над превенцією та реагування на сексуальне насильство, пов'язане з конфліктом. І дуже важливо, щоби саме група потерпілих жінок (сьогодні вже згадували групу SEMA потерпілих жінок від сексуального насильства), щоби вони долучалися до обговорення цих рекомендацій, щоби дали максимально інституційні реформи, наприклад, збільшення кількості жінок на командних посадах в Збройних Силах, збільшення кількості жінок-правоохоронців, збільшення кількості жінок в слідчих органах і органах прокуратури, допомагали швидше попереджати і

реагувати на СНПК.

Я вам дуже дякую за увагу, і відкрита для запитань. Спасибі.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую, пані Катерина, за представлену доповідь. І також за те, що розставили акценти саме щодо участі жінок в політиці перехідного правосуддя, що є надзвичайно важливим.

І запрошую до слова Горяченка Руслана Івановича, начальника Управління дотримання прав людини Національної поліції України.

Прошу, пане Руслане, вас до слова.

ГОРЯЧЕНКО Р.І. Доброго дня, шановні присутні, шановні народні депутати!

ГОЛОВУЮЧА. У вас вимкнулось відео.

ГОРЯЧЕНКО Р.І. Вже видно. Доброго дня!

Дякую за можливість бути сьогодні присутнім, проговорити про Національну поліцію України.

Звісно, що Національна поліція України, вона теж керується в своїй діяльності принципом забезпечення рівних прав та можливостей жінок та чоловіків в своїй діяльності. Чому я як начальник Управління дотримання прав людини Національної поліції України сьогодні є доповідачем, бо наш саме підрозділ визначений в Національній поліції як підрозділ, який є уповноваженим з питань дотримання гендерної рівності саме Національної поліції України.

Ще починаючи з 2019 року, ми змогли так зробити, що по теперішній час у всі функціональні обов'язки всіх керівників наших підрозділів, територіальних підрозділів, центрального апарату внесені зміни і добавлено все, що стосується гендерної рівності. І всі керівні обов'язки... заступників керівників включено обов'язок обов'язково сприяти реалізації єдиної

державної політики, спрямованої на забезпечення рівних прав і можливостей для жінок і чоловіків.

Також до положення Національної поліції внесено також зміни, і в цих змінах зобов'язано голову Національної поліції двома додатковими повноваженнями. Перш за все, він має забезпечувати надання жінкам і чоловікам рівних прав та можливостей з запобігання протидії насильству за ознаками статі у межах своїх повноважень і дотримуватись принципу забезпечення рівних прав та можливостей жінок, чоловіків у своїй діяльності.

У квітні цього року ми затвердили план, підписавши його у Голови Національної поліції, який і є результативною частиною, і є реалізацією національного плану дій з виконання резолюції Ради Безпеки ООН 1325 "Жінки, мир, безпека" на період до 2025 року, де розписано дії кожного підрозділу поліції і кожної служби, визначені їхні завдання на цей період.

Також у Національній поліції запроваджено обов'язковий гендерний компонент у професійній підготовці поліцейських. Ми це зробили, в нас є таке поняття, як освітній портал. Кожний поліцейський має проходити навчання і, використовуючи освітній портал, використовуючи свій службовий кабінет електронний, проходити відповідне навчання.

До річних планів підготовки поліцейських, службовців, бійців внесено для обов'язкового вивчення матеріали з гендеру та передбачено обов'язкове складання підсумкового тесту. Це все відбувається онлайн, кожен поліцейський має це зробити. Матеріали курсу, вони висвітлюють принципи гендеру, гендерної рівності, законодавства, міжнародні стандарти у сфері рівності, ну і питання гендерної рівності що стосується Міністерства внутрішніх справ взагалі.

Спільно з "ООН Жінки" ми протягом цього року провели вже 12 тренінгів для керівного складу, це 240 керівників різних ланок керівного складу пройшли навчання щодо розуміння гендерно чутливих підходів у діяльності саме керівників Національної поліції України.

Також, якщо ви помітили, бачили наші сайти, Національна поліція

активізувала використання жіночих образів у своїх промороликах, матеріалах, які висвітлюються на сьогоднішній день на сайтах офіційних, на сайтах у фейсбуці, у соціальних мережах. Таким чином, ми публікуємо інформацію про жінок-поліцейських, їхні досягнення, успіхи і, в принципі, констатуємо факт, що жінки-поліцейські працюють на рівні з чоловіками і мають великі досягнення у своїй діяльності, можуть успішно забезпечувати публічну діяльність і публічну безпеку і порядок, і мають відповідні досягнення в Національній поліції.

З метою створення таких справедливих умов праці, які краще враховуватимуть принципи рівності прав і жінок, можливостей чоловіків і жінок у Національній поліції, а також підвищення рівня якості надання поліцейських послуг ми разом, спільно з Женевським центром урядування у секторі безпеки DCAF розпочали в цьому році масштабне гендерне оцінювання Національної поліції України.

На сьогоднішній день у рамках цього дослідження ми зібрали всі матеріали і всі законодавства, які регламентують Національну поліцію, всі нормативні документи, які були Національною поліцією створені, і проаналізували щодо врахування гендерного аспекту.

Також у жовтні ми ось буквально закінчили онлайн-опитування працівників поліції. Всього в опитуванні взяли участь більше 20 поліцейських, з них більше 5 тисяч жінок. І до кінця цього року ми плануємо завершити гендерне оцінювання Національної поліції, результати якого будуть обов'язково покладені в основу стратегій, планів, заходів на подальше та спрямовані на вдосконалення організаційної культури з метою дотримання прав людини та підвищення ефективності служби на користь суспільству.

Національна поліція в межах своїх повноважень може здійснювати представництво нашого національного персоналу в міжнародних операціях підтримки миру й безпеки. На сьогоднішній день 20 українських поліцейських, з них дві жінки несуть, уже, по суті, завершують несення служби в Секретаріаті ООН та місіях ООН, ОБСЄ в Демократичній

Республіці Конго, на Кіпрі, у Косові і в Республіці Південний Судан.

Наразі відбувається ротація місій, і таким чином оголошено відкритий конкурс. Кожний поліцейський, який відповідає вимогам, може подати заявку для участі та пройти даний конкурс. Для підготовки навчання та проходження відбору від Національної поліції вже делеговано 83 кандидати, з них 18 жінок.

Однією з найбільш активних громадських організацій, на яких я хотів би сьогодні зупинитися, які сприяють рівним правам, можливостям жінок і чоловіків у правоохоронних органах України, є Українська асоціація представниць правоохоронних органів. Членами та членкинями асоціації є 299 працівників поліції, з них 281 – це саме жінки. І саме ця асоціація і сприяє професійному розвитку, наставництву для жінок у правоохоронних органах.

І на завершення своєї доповіді зазначу аналітичну інформацію, яка теж, я думаю, буде вам цікава. От станом на 1 жовтня Національна поліція налічує 128 працівників. Це і поліцейські, це і державні службовці, це і цивільний персонал. Із них 37 тисяч – це жінки, що складає 27,4 відсотка.

Якщо говорити саме про поліцейських в межах цієї цифри, то їх кількість складає 105 тисяч. Тобто ми маємо 105 тисяч поліцейських по Україні. Із них майже 26 тисяч – це жінки, тобто 25 відсотка.

Статистика свідчить про послідовне щорічне збільшення кількості жінок, які працюють і служать в Національній поліції України. Наприклад, у 18-му році жінки склали 24,3 відсотка, в 19-му – 25,4, в 20-му – 26,4. Наголошую, на сьогоднішній день – це 27,4 відсотка.

Дякую за увагу та можливість сьогодні представити і довести інформацію про нашу роботу. Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую, Руслане Івановичу, вам за доповідь, власне, за представлення статистичних даних. І будемо очікувати результати вашого нового дослідження, а також, звичайно, вітаємо прогрес Національної поліції

якраз щодо підвищення стандартів гендерної рівності. Дякую.

І запрошую до слова Іванкевича Віктора Вікторовича, представника Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.

Будь ласка, прошу Віктор Вікторович.

ІВАНКЕВИЧ В.В. Шановна головуюча, шановні учасники круглого столу, по-перше, я хочу передати вітання від Уповноваженого Верховної Ради з прав людини Людмили Денісової, яка до останнього моменту сподівалася, що вона візьме особисту участь в цьому круглому столі.

Я хочу привернути вашу увагу, що розширення політичних прав та можливостей жінок і дотримання гендерного паритету на найвищих рівнях влади продовжує бути одним із найважливіших завдань в сфері гендерного розвитку в Україні. Упродовж цього року до Уповноваженого надійшло на 48 відсотків більше повідомлень про дискримінацію за ознакою статі та щодо рівності прав жінки і чоловіка, що свідчить про актуальність цієї проблеми для України. Більшість цих звернень стосується доступу до тих чи інших сфер професійної діяльності. Фактично в нашій країні продовжує зберігатися гендерний дисбаланс у доступі жінок до висококваліфікованих професій, у тому числі до діяльності, пов'язаної з прийняттям важливих управлінських рішень для нашої держави.

Відповідно до Звіту із глобального гендерного розвитку (2021 рік) Україна посіла 74 місце із 156 країн світу. Її рейтинг за останній рік зменшився на 15 позицій у порівнянні з 2020 роком. І найгіршу оцінку отримала, як це не дивно, Україна за гендерний розрив у політиці, що є досить дивним.

Ну, я приведу такі дослідження, що Верховна Рада України сьогодні має найбільше представництво жінок-депутаток за всю історію України. Так, в 2007 році було трошки більше 8 відсотків, в 2012 році було близько 10 відсотків, у 2014 році – близько 11,5 відсотка, а в 2019 році – понад 21 відсоток жінок-депутаток.

Водночас треба визнати, що представництво жінок на посадах голів комітетів Верховної Ради та їх перших заступників становить лише 15 відсотків. Для порівняння можна сказати, що парламент Швеції сьогодні складає 47 відсотків жінок, а такі парламенти, як парламенти Болівії та Руанди, більше половини депутатів - жінки.

Через нерівність політичного представництва жінок жінки мають менше впливу на прийняття рішень щодо розвитку держави, включаючи сектор безпеки та оборони. Жінки значно менше, ніж чоловіки, залучені до врегулювання та розв'язання міжнародного збройного конфлікту в Україні у складі структур безпеки, оборони та офіційних переговорних місій. Так, у 2020 році до складу Тресторонньої контактної групи з мирного врегулювання ситуації на окремих територіях сходу України включені лише дві жінки, і ті також традиційно вони відповідають за гуманітарні питання.

Завдяки реформуванню Збройних Сил у відповідності до кращих практик НАТО жінки мають сьогодні можливість проходити військову службу на рівних засадах із чоловіками. І сьогодні представник Міністерства оборони надавав вам статистику, що жінки сьогодні складають у Збройних Силах близько 16 відсотків.

Уповноважена переконана, що системна інтеграція гендерних питань в оборонну реформу дозволяє забезпечити якісно новий підхід до вирішення питань безпеки та оборони, в тому числі захисті громадян під час збройного конфлікту.

Попри усі досягнення наших Збройних Сил і силових відомств, на жаль, цей процес в Україні відбувається ще повільно, і в першу чергу через невиконання тих завдань, які були поставлені Національним планом дій з виконання резолюції Ради Безпеки ООН "Жінки, мир, безпека" на період до 2025 року. Зокрема, не були виконані такі напрямки, як окремий склад злочину - сексуальне насильство в умовах збройного конфлікту, не було створено систему ідентифікації випадків обумовленого збройним конфліктом сексуального насильства та не розроблено порядок їх документування, про

що сьогодні також вже доповідали.

Уповноважена наголошує, що сексуальне насильство під час збройного конфлікту має розглядатися як військовий злочин.

Позитивною законодавчою ініціативою уряду в цьому напрямку є зареєстрований у Верховній Раді законопроект про внесення змін до деяких законів України щодо врегулювання питання реагування, запобігання та протидії проявам дискримінації за ознакою статі та сексуальних домагань серед військовослужбовців (реєстраційний номер 5485). Уповноважена підтримала цей проект.

Ми сподіваємося, що уряд для подолання гендерного дисбалансу, зокрема в секторі безпеки і оборони, забезпечить належне виконання Національного плану дій з виконання резолюції Безпеки ООН "Жінки, мир, безпека" на період до 2025 року і, додержуючись взятих на себе у цьому документі гарантій рівноправності участі жінок і чоловіків у прийнятті рішень щодо запобігання конфліктам, розв'язання конфліктного відновлення на всіх рівнях та в усіх сферах, зокрема у секторі безпеки і оборони.

Хочу подякувати всім учасникам за ту цікаву інформацію, яку сьогодні ви надали. І хочу поділитися власними спостереженнями і переконаннями.

У жінок в Україні традиційно краща освіта, ніж у чоловіків. Це повторюється з року в рік і підтверджується певними дослідженнями. Я впевнений, що без особливих капітальних вкладень в економіку України тільки за рахунок підвищення ролі жінок у прийнятті управлінських та державних рішень можна сподіватися на зростання внутрішнього валового продукту в Україні. Тому я б в рекомендаціях хотів би додати, що слід підтримати і розвиток всіх шкіл управління та кваліфікацій для жінок на всіх можливих рівнях в Україні.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую, Віктор Вікторович, за доповідь.

Офіс уповноваженого, як завжди, дуже об'єктивного висвітлює, власне,

ті події і тенденції, які у нас є. І теж передаю вітання зі своєї сторони Людмилі Леонтіївні, будемо чекати на результати її візиту.

А зараз запрошую до слова Онищенко Наталію Миколаївну, завідувачку відділу теорії держави і права Інституту держави і права імені Корецького Національної академії наук України, доктора юридичних наук.

Наталія Миколаївна, запрошую.

ОНИЩЕНКО Н.М. Дякую за надане слово. Для нас, науковців, важливо, коли нас запрошують на конференції, на заходи, на такі круглі столи. Тому що, мабуть, як і для всіх інших спеціалістів, важливо, коли нас чують і коли нас бачать. Тому, дякуючи, я хочу перейти безпосередньо до теми виступу і сказати, що дуже вдало обрана тема цього круглого столу, оскільки вона не тільки національного – міжнародного гатунку. Я б визначила її як планетарну тему, яка має планетарну важливість.

Далі мені б хотілося сказати, по-третє, що да, дійсно, ми спостерігаємо непропорційність залучення жінок до миротворчих процесів та миробудівництва. Саме миробудівництво, я скажу вам чесно, що як науковець я теж не знала миробудівництво чи миробудування. І першу, скажімо, таку свою каденцію провела з тим, готуючись до доповіді, щоб визначити правильно термінологію.

Мені хочеться сказати, що резолюція, про яку сьогодні багато вже згадували – це резолюція 1325, - визначена як документ нового покоління. Крім того, у цій резолюції йдеться про те, що необхідно вивчити архітектоніку, архітектуру миротворчих процесів і участі жінок у миробудівництві.

Шановні колеги, я з задоволенням сьогодні слухала практиків, і я вже почала для себе відмічати ті форми. Тому що важливо класифікувати, власне, а куди залучати жінок, а які є форми залучення жінок сьогодні до цих процесів? Якщо ми проведемо невеликий науковий такий, знаєте, гендерний аудит, ми визначимо, що, власне, є два спрямування, тобто офіційні форми і

альтернативні. Так вони визначені в документах. З офіційними більш-менш все зрозуміло. Тому що мова йде про збільшення участі жінок у міжнародних делегаціях, контактних групах, миротворчих місіях. Що стосовно альтернативних форм, ми зовсім не говоримо про них ні в науковому плані, ні в практичному. Ми визначаємо десь, десь і сьогодні вони лунали. Але зібрано, класифіковано і типологізовано, на жаль, ми не приділяємо цьому уваги.

Що можна зазначити з цього переліку форм? Жінка і роззброєння. Жінка і соціальна згуртованість. Жінка і медіація. І зовсім, на жаль, немає жінка, наука і освіта. Хоча дуже важливо на сьогодні, як я розумію, як і було важливо, готувати миротворців для миротворчих місій.

Я хочу навести ще один приклад, тому що ми завжди... знаєте, у на жаль, до науки таке відношення в суспільстві і сьогодні по якомусь такому залишковому принципу.

Шановні колеги, сьогодні серед усіх проблем, які привертають нашу увагу, їх багато, але це запобігання та протидія дискримінації жінок вразливих груп, скажімо подолання гендерних стереотипів, конструкція гендерної рівності і гендерно обумовлене насильство.

Я хочу зазначити щодо міжнародних документів. Зараз ви зрозумієте, чому я про це кажу і чому важливо все ж таки залучати науку.

Стаття 1 Декларації ООН щодо викорінення насильства щодо жінок визначає насильство проти жінок як будь-який акт насильства, здійснений за ознакою статі. Стаття 2 цієї декларації визначає форми насильства.

Резолюція Ради безпеки ООН 2106 визначає, що сексуальне насильство в умовах збройного конфлікту і у постконфліктних ситуаціях значно більше зачіпає жінок і дівчат, але також впливає на чоловіків та хлопців. У програмі розвитку ООН використовується таке визначення: "Гендерне насильство – це насильство, яке стосується як чоловіків і жінок, але жертвами якого є переважно жінки".

Стратегія США визначає, що гендерно обумовлене насильство, тобто

ГОН, пов'язане із структурою гендерної нерівності, патріархатом та дисбалансом влади. Я можу ще перераховувати міжнародні документи, але хочу сказати, що, не дивлячись на таку деталізацію, скажімо, з мого розуміння, як і з вашого, у нас сьогодні самі західні наші колеги визначають, що гендерно обумовлене насильство не визначено достеменно. Що ж ми маємо в нашій практиці?

Шановні колеги, я хочу сказати, що не існує офіційної дефініції ГОН – гендерно обумовленого насильства. Немає серйозних монографічних напрацювань, і навіть статейний облік, який ми можемо провести, дає нам досить різні дефініціарні визначення. Ми розуміємо, про що йдеться. Але, шановні, працювати у відсутності напрацювань категорійно-понятійного апарату надзвичайно складно і надзвичайно...

Тому я можу сказати, що дуже важливе значення сьогодні має залучення науки до всіх процесів, тому що інакше ми не зможемо ні визначити необхідні миротворчі практики, не працювати ні над стратегіями, ні над тактиками, я вже не кажу про надзвичайно важливу категорію культури у миротворчих процесах і миробудівництві, в тому числі, безумовно, і правової.

Я розумію, що за браком часу я не можу зараз розвинути тему про культуру миротворчих процесів і миробудівництво. Я думаю, що це у нас попереду. І ще раз акцентую увагу на тому, що наука дякує, коли її чують і коли її бачать, і може принести надзвичайно багато цікавих, влучних і необхідних напрацювань.

Дякую, пані Неллі.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую, Наталія Миколаївна. Мабуть, це і відрізняє, власне, науковців в істинному сенсі того слова, що насправді ви вмієте таким чином структурувати інформацію, що навіть, не займаючи багато часу, дати нам, скажімо так, світоглядне бачення тієї проблеми і тієї тематики, яку ви розкривали. Тому ще раз вам дякую.

І запрошую до слова Волобуєву Олену, помічника ректора Національної академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького з гендерних питань, полковника, доктора психологічних наук. Будь ласка, пані Олено.

Пані Олено, ми вас не чуємо, презентацію ми бачимо, але ми вас не чуємо. Пані Олено, увімкніть, будь ласка, мікрофон.

ВОЛОБУЄВА О.Ф. Доброго дня, шановна пані головуєча, шановні учасники та учасниці конференції! Перш за все, я хочу зазначити, що ректор Національної академії Державної прикордонної служби України зараз знаходиться на заходах, я ознайомлю з тематикою його виступу.

Отже, хочемо перш за все подякувати організаторам цього важливого заходу, який присвячений реалізації... *(Не чути)*... про те, що сьогодні у Національній академії надзвичайно велику увагу приділено саме реалізації гендерної політики. Тема буде присвячена особливостям взаємодії між нашою альма-матер і громадськими організаціями.

Зверніть, будь ласка, увагу, що у 2020 році був підписаний Меморандум між двома громадськими організаціями. Хмельницька обласна громадська організація "Подільський центр "Гендерна рада" (голова організації Баєва Тетяна) і міською організацією громадською, Леся Стебло якої являється також очільницею, це "Тепло рідних сердець".

Надзвичайно ми багато працюємо, і хочемо зазначити, що тільки в цьому році завдяки меморандуму, який був підписаний між Національною академією і двома цими громадськими організаціями, проведено 24 тренінги для учасників бойових дій. Проведено конкурс малюнків, підготовлено відео, от зараз, бачите, на слайді, "Моя мати – прикордонниця", "Мій батько - прикордонник", "Звитяга поколінь". Багато фільмів про профілактиці домашнього насильства, всі вони використовуються в освітньому процесі.

Хочемо зазначити також те, що ми обговорюємо актуальне питання в складі коаліції 1325, і пропозиції представниць і представників силових

структур у правоохоронних органах враховано навіть в локальному плані Національних дій на засадах резолюції 1325... *(Не чути)*

...що в дитячих садочках групи будуть вже працювати не до 17-ї години, а до 19-ї, і вирішується питання щодо організації цілодобових груп в дитячих садочках.

Шановні колеги, хочемо також звернути вашу увагу на те, що надзвичайно багато працює громадських організацій у плані надання психоорганізаційної і реакційної допомоги нашим учасникам бойових дій. А також на слайді ви бачите фотографії, де курсанти тримають ікони – це ... *(Не чути)* ...

напряв психології, навчають, як використовувати техніку арт-терапії для того, щоб регулювати емоційний стан, як у себе, так і у підлеглих, в підрозділах Державної прикордонної служби України.

На цьому слайді ви можете побачити важливість проведення тренінгів саме для жінок і курсантів наших. Мова йде про їх здатність виконувати обов'язки в умовах значних психологічних навантажень..

Я вже зазначала про нашу коаліцію, в якій ми працюємо, в площині забезпечення інституту сім'ї, батьківства і материнства. Ви знаєте, які проблеми зараз в суспільстві, тому ми, представники правоохоронних органів, надзвичайно багато уваги приділяємо цьому... *(Не чути)*

... тут ви бачите всіх представників правоохоронних органів Хмельниччини. Ми обговорюємо актуальні питання, яке стосується і жінок, і чоловіків, недопущення домашнього насильства, запобігання негативним проявам, а також участі жінок в прийнятті серйозних рішень, обов'язково. Це також враховуйте.

Будь ласка, вашу увагу на наступний слайд. Я говорила про те, що проводяться психоконсультації з учасниками бойових дій та членами їх сімей. Багато заходів надзвичайно, обмаль часу, тому не можу повністю детально про це розповісти.

Використовуючи нагоду, хочу зазначити, що щорічно в нашій академії

проводиться міжнародна конференція саме з реалізації гендерної політики в секторі безпеки та оборони України. І одним із напрямів є обговорення питань співпраці між громадськими організаціями і вищими навчальними закладами сектору безпеки і оборони України. Тому, використовуючи нагоду, хочемо вас запросити, 13 квітня 2022 року на базі академії відбудеться така конференція, і одним із напрямків також буде обговорення питань взаємодії громадських організацій і вищих закладів освіти сектору безпеки і оборони в площині саме взаємодії в реалізації гендерної політики.

Шановні колеги, хочемо привернути вашу увагу, що сьогодні ми в академії розробляємо комунікаційну стратегію гендерного мейнстрімінгу, яка враховує особливості інтегрування гендерних підходів на засадах методичних рекомендацій, про які сьогодні говорила уповноважена пані Катерина Левченко. Ми активно працюємо з цим, і... *(Не чути)* цільові групи, і одною з груп є саме громадські організації, з якою ми також опрацьовуємо зараз програму взаємодії, яка буде втілена в найближчі часи в життя.

Дякуємо за увагу. Готові відповісти на ваші запитання.

ГОЛОВУЮЧА. Дякуємо вам за виступ, пані Олено.

І насправді нам вже дуже добре відома активна позиція Національної академії Державної прикордонної служби щодо якраз впровадження гендерної рівності і тих можливих практик, якими вони можуть бути. Тому ще раз дякую вам за доповідь і про інформування нас, яким чином ви, власне, вирішуєте зараз ті проблеми, які є нагальними у сфері гендерної рівності.

І давайте рухатися далі. Прошу повернути вас нам наш основний екран, якщо це можливо. Далі у нас мав бути виступ Марфи Скорик, але, на жаль, не бачу її серед учасників, які приєднані у нас зараз до Zoom, а тому ми переходимо до міжнародного досвіду.

Я запрошую Калашник Анастасію, яка є представницею структури "ООН Жінки", якраз саме щодо міжнародного досвіду участі жінок у

миротворчих процесах та миробудівництві. Ми дійсно є не першою країною, яка перебуває у стані міжнародного збройного конфлікту. І ця світова практика, на жаль, є достатньо поширеною. Тому якраз про неї нам розкаже пані Анастасія.

Будь ласка, прошу вас.

КАЛАШНИК А. Доброго дня усім. Дуже рада вас вітати! Рада представити у своїй особі структуру ООН "Жінки в Україні".

Підкажіть, будь ласка, чи добре видно екран, мою презентацію? Я дуже швиденько...

ГОЛОВУЮЧА. Так, добре видно.

КАЛАШНИК А. ...поділюся тими напрацюваннями, які є наразі в світі.

Багато інформації сьогодні з моєї презентації вже включали. Це говорить про те, що тема актуальна і багато людей в неї залучено і знають про проблематику.

Отже, ще раз наголошу на тому, що на певному етапі міжнародній спільноті стало зрозуміло, що жінки непропорційно більшою мірою потерпають. Саме тому була прийнята ця резолюція "Жінки, мир, безпека" в 2000 році. Цей документ був розширений та доповнений іншими резолюціями, які розкривають та поглиблюють зміст першого документа, встановлюють порядок денний "Жінки, мир, безпека".

Тут перераховані ці резолюції. Звичайно, я не буду їх зачитувати, просто для вашої уваги, щоб ви бачили, скільки їх. І кожна з них зосереджена на певній конкретній проблематиці.

Усі 10 резолюцій порядку денного, прийняті Радою безпеки ООН, зосереджені на важливості прав людини та лідерстві жінок у запобіганні кризам та реагуванні на них. У липні 2020 року Рада безпеки ООН визнала також важливу роль, яку жінки відіграють у зусиллях щодо реагування на

COVID-19 і закликала до конкретних дій для забезпечення повної електоральної змістовної участі жінок у здійсненні адекватної та стійкої реакції на виклики пандемії.

Для того, щоб виконувати резолюцію 1325, Організація Об'єднаних Націй закликала країни-підписанти до розробки та виконання національних планів дій, які якраз формують конкретний алгоритм виконання цієї резолюції, а також посилюють підзвітність в її виконанні.

Сьогодні вже звучала цифра - 98 держав-членів, які прийняли національні плани дій, 35 з цих держав включають виділений бюджет на виконання. Адже, якщо бюджет залучається, ми знаємо про те, що це говорить про посилену підзвітність і про готовність держави виконувати резолюцію.

Сімнадцять планів згадують про зміну клімату, адже це також один з безпекових викликів, який на сьогодні один з найактуальніших і важливіших. 32 відсотки з цих планів містять посилення на роззброєння та конкретні дії щодо них. І 72 відсотки цих планів приділяють особливу роль організаціям громадянського суспільства, включаючи і наш український план.

Нові безпекові виклики, які постали на сьогодні, і також ці питання піднімаються в національних планах дій по світі: тероризм, екстремізм, радикалізація, легка стрілецька зброя, питання перехідного правосуддя, навколишнє середовище, торгівля людьми, питання біженців та вимушено переміщених осіб.

За останні 15 років розробки та адаптації національних планів дій, реалізацій порядку денного також просунулось на інших рівнях. Наприклад, створені плани на організаційному рівні, секторальні плани, регіональні та місцеві, включаючи Україну, яка теж має цей досвід: досвід локалізації, досвід розвитку секторальних планів і так далі.

Йдемо далі. Світові дані свідчать про те, що змістовна участь жінок у мирних переговорах збільшує тривалість миру. Не менш важливо визначити, що сфера безпеки зазнала зміни всієї парадигми, поставивши безпеку людини

в центральне місце, а це саме та сфера, де жінки історично були лідерками та ключовими рушійними силами, що призвели до побудови стійких суспільств.

Дослідження Міжнародного інституту миру щодо 182 мирних угод, підписаних в період з 1989 по 2011 роки, показали, що коли жінки беруть участь у мирних процесах, ймовірність того, що мирна угода триватиме 15 і більше років, зростає на 35 відсотків. Дані свідчать також і про те, що жінки-учасниці мирних процесів зазвичай зосереджені менше на воєнних здобутках, а вони більше уваги приділяють питанням примирення, економічного розвитку, освіти і перехідного правосуддя, тобто це усі найважливіші моменти стійкого миру.

Також закінчення цих конфліктів не може бути досягнуто лише шляхом мирного процесу зверху вниз і коли за столом переговорів сидять лише учасники самого збройного конфлікту. Натомість це вимагає більше інклюзивного процесу, процесу, коли ми питаємо про потреби і думки жінок і чоловіків з місцевого рівня. І саме налагодження миру на місцевому рівні якраз впливає на те, наскільки довго він триватиме і чи не зруйнує це мирову угоду.

Слід також відзначити, що громади, що постраждали від конфліктів, в яких спостерігається найшвидше відновлення економіки та скорочення бідності, – це ті спільноти, в яких жінки мають більше прав і повноважень.

Слід відзначити такі гарні приклади, наприклад, в країнах Африки, коли жінки, перебуваючи в умовах конфлікту, вони... це призвело до їх нових ролей і обов'язків і відкрило для них нові можливості. Наприклад, жіночі групи домовлялися про місцеве припинення вогню зі збройними групами і добивалися звільнення заручників, вони тиснули на повстанців, щоб зняти блокпости і задокументувати порушення прав людини. Протестували проти бюджетних пріоритетів органів місцевої влади і шукали шляхи вирішення проблем різного характеру, як наркобізнесу, незаконної діяльності і так далі.

І потім, пізніше, довівши свою ефективність, ці жінки були запрошені

до столів переговорів. Це трапилося в Колумбії і в Гавані. І голоси людей з місцевого рівня, їх потреби були почуті і відображені як в механізмах примирення, так і в самій мировій угоді.

Цифри ці сьогодні вже звучали, я не буду на них зосереджуватись. Бачите, що відсоток представленості жінок в процесах миробудівництва ще не досить високий. І загалом глобальний процес реалізації прав жінок бути присутніми за столом переговорів залишається досить недостатнім

В сфері лідерства, прийняття рішень також цифри поки що не обнадійливі і по світі. Особливо ці цифри невисокі саме в тих країнах, де тривають конфлікти або відбувається постконфліктне відновлення. Хоча багато з найкращих прикладів прийняття невідкладних рішень, наприклад під час пандемії, прийшли саме від жінок. Але, як ми знаємо, жінки очолюють лише 7 відсотків країн світу.

Впровадження порядку денного уповільнилось і було також трошки відкрито назад через пандемію, і наслідки цієї пандемії зазначили ще кілька проблем, які виникли в цей час. Це підвищився ще сильніше рівень насильства, особливо щодо цифр щодо в ранніх шлюбах, домашнього насильства, сексуальної експлуатації, торгівлі людьми. Недостатній рівень забезпечення послугами в сфері репродуктивного здоров'я та медичних послуг. Про це свідчать і наші жінки з місця, про недостатні або взагалі відсутність доступу до медичних послуг. Додаткові 50 мільйонів жінок, які потребують доступу до контрацепції, виникло якраз в часи пандемії.

Підвищення потреби в гуманітарному реагуванні. Додаткові 13,5 відсотків людей знаходяться в світі в стані голод, 60 відсотків з яких якраз проживають на територіях, де відбуваються конфлікти. Економічна небезпека, втрата роботи, особливо жінками. Цифри - це 42 відсотки жінок, 31 відсоток чоловіків, які по світі втратили роботу через пандемію. І збільшення навантаження на жінок в сфері догляду залишається тією ж нагальною проблемою.

П'ять цілей наступного десятиріччя, які ставлять перед собою якраз і

структури, організації ООН, і я закликаю нас долучатися, нашу країну до реалізації цих п'яти цілей для того, щоб мир тривав довше і миробудівничі ініціативи були ефективнішими.

Перше - це рівноправна та змістовна участь жінок. Фундаментальні зрушення і відчутні наслідки змістовної участі жінок в процесі миротворчості і миробудування мають бути посилені. Права людини, жінок на першому плані. Тобто структури ООН закликають до того, щоб це став одним із найбільш помітних і ідентифікованих ознак роботи.

Інвестиції в соціальну інфраструктуру та послуги, про це вже я раніше казала. Революція в питаннях збору та обробки гендерних даних. Дуже важливо, щоб вони збирались якісно, оброблялися і охоплювали широке коло громадськості, усуваючи прогалини в даних, і розширили наші знання щодо найбільш нагальних проблем, особливо вразливих категорій.

І збільшення офіційної допомоги на розвиток в п'ять разів для жіночих організацій. Це означає про те, що ми маємо мобілізувати донорські організації спрямовувати принаймні 15 відсотків від загального об'єму світової допомоги на розвиток жіночих організацій, бо нині це складає лише 0,2 відсотка.

І назагал на кінець хочу сказати про ті проблеми, які важливо наразі вирішувати в Україні. Сьогодні про це багато казали. Це інтеграція жінок в сектор безпеки, залучення жінок до прийняття рішень, врахування потреб жінок в мирних переговорах, фінансування і забезпечення потреб жінок.

Нам ще багато чого треба вирішити, і включення жіночого потенціалу є одним із стратегічних напрямків, який у світі зараз підтримується і розповсюджується. Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую, вам пані Анастасія, за представлення досвіду міжнародного. І насправді кожен з нас у своїх доповідях, майже кожен представник центральних органів виконавчої влади, згадував структуру ООН Жінки, що свідчить дійсно про ваш глибокий рівень взаємодії майже з всіма

органами центральної і виконавчої влади, а також з різними відомствами. Тому якраз ваша робота в Україні по просуванню гендерної рівності є достатньо системною. Дякую.

І ми переходимо до останнього виступу, який у нас на сьогодні запланований. Я запрошую Каптіанську Оксану, Головного інспектора відділу зв'язків з громадськістю Департаменту патрульної поліції України, з доповіддю з власного досвіду участі у миротворчій місії під егідою ООН.

Пані Оксано, будь ласка, прошу вас.

КАПІТАНСЬКА О.А. Доброго дня всім присутнім. Дякую за запрошення до участі в цьому важливому заході. Сьогодні були озвучені теми, які, як на мене, дуже важливо піднімати, обговорювати, напрацьовувати варіанти рішень. І вдячна за можливість поділитися своїм досвідом і своїми спостереженнями, що саме відбувається і як можливо це покращити.

Отже, я дійсно працюю в патрульній поліції від дня її створення. І у 2017 році я дізналася про можливість участі в миротворчих операціях. На той момент, на жаль, ця інформація не була настільки відкритою, як це є зараз. У цьому є дуже серйозна позитивна зміна, як на мій погляд.

Перший етап. Я просто хочу вас коротко ознайомити, навряд чи всі присутні в курсі цієї процедури, як саме відбувається відбір у миротворчі місії, і які слабкі ланки я вбачаю в цьому процесі.

Отже, перша ланка – це рапорт, який має бути погоджений керівництвом, рапорт на те, щоб бути включеним до списку кандидатів. Пізніше ці списки опрацьовуються в Міністерстві внутрішніх справ. І коли організовується черговий іспит, він називається SAAT, він організовується приблизно раз на два роки. Через пандемію, на жаль, черговий відбір у 2020 році не відбувся, він був перенесений на 2021 рік, і, власне, він відбувається прямо зараз на "Віті Поштовій" біля Києва.

Отже, на іспит прибувають кандидати з областей. На іспиті здається

три предмети: це англійська – володіння англійською мовою, керування автомобілем і стрільба. За результатами іспиту... Іспит, до речі, приймають екзаменатори з Організації Об'єднаних Націй, тобто іноземці, для максимальної відкритості процесу і протидії корупції на цьому етапі.

Далі за результатами SAAT і після SAAT людина проходить медкомісію. І за результатами цих двох етапів, якщо все о'кей, людина зараховується до резерву миротворчих операцій. Цей резерв формується строком на два роки відповідно до наступного іспиту SAAT.

Після того, як людина зараховується в резерв, особисто для мене це було у 2018 році, після іспиту мене було зараховано в резерв. І тільки в 2019-му, через рік, я отримала дзвінок про те, що мою анкету направлено в Нью-Йорк для розгляду на кандидата на участь в миротворчій місії на Кіпрі. І скоро після цього мені надійшло запрошення на відеоконференцію з місією, це була коротка співбесіда. По результатах співбесіди мене було обрано відповідно до направлення в місію, далі вже документальні процеси відбувалися.

Перед направленням в місію я і ще один кандидат, який разом зі мною направлявся, ми проходили двотижневий курс підготовки на базі Національної академії внутрішніх справ, ну і, власне, були направлені в місію.

В місію кандидати направляються на строк від 1 до 2 років. Від чого це залежить? Всі базово направляються на 1 рік, а потім є дві можливості продовження по півроку. Це продовження, воно залежить як від бажання кандидата, так і від погодження місії, погодження керівництва в Україні і погодження штаб-квартири в Нью-Йорку. Тобто це достатньо складний процес, і ніхто не може сказати, скільки саме людина буде відсутня: чи рік, чи півтора, чи два. І це, до речі, одне з питань, чому керівники, я би сказала, складно ставляться до того, щоб відпускати свій персонал до участі в миротворчих операціях. Тому що втрата хорошого, кваліфікованого спеціаліста, а зазвичай такі і беруть участь у відборах для участі в

міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки, це досить складно для керівників, особливо у кого не дуже великі відділи по кількості персоналу. Ну, я про це ще буду говорити трошки пізніше.

З мого досвіду особистого участі я хочу просто підтвердити насправді те, про що говорила пані Анастасія Калашник, щодо сталості мирних процесів за участі жінок. І я це можу підтвердити на сто відсотків, і я це спостерігала як в своїй ролі патрульного офіцера на вулицях Києва, і так само абсолютно точно в місії на Кіпрі. Участь жінок допомагає згладжувати конфлікти, вирішувати конфлікти, і це дійсно працює, це не міф, це не теоретична база, це так працює на практиці на землі.

І я дійсно підтримую з усіх сил і роблю все від мене залежне для того, щоб більше дівчат-кандидаток потенційних дізналися про ці можливості, дізналися про алгоритми, як відбувається відбір, що в ньому немає нічого, не знаю, дуже складного, як кажуть англійці..... І все по-плечу насправді, і важливо тільки наважитись. Це ще окрема тема, на яку варто говорити, про те, наскільки важливо мотивувати дівчат і доносити цю інформацію, наскільки важливі ці інформаційні компанії, які зараз відбуваються. Я люблю проводити приклад. У нас в місії в секторі, де я працювала, один був момент, коли чотири з п'яти ключових посад в секторі обіймали жінки. Так от, на моїй практиці за два роки це був найкращий період кооперації, координації. Нам було суперкомфортно, і всі робочі моменти вирішувались просто нальоту. І насправді я розумію, що це приклад дуже умовний, тому що це все залежить насправді від професіоналізму конкретно взятих людей, втім це дійсно, як на мене, цікавий приклад на подумати.

Щодо слабких ланок, які я бачу в процесі відбору миротворців. Перша слабка ланка – це написання рапорту. Ну, власне, не написання рапорту, а його погодження у керівництва. Тому що без оцієї... Ну, це по суті ключовий момент, без якого людина навіть не буде допущена до складання іспиту. І це проблема, як на мене. Тому що найкращих співробітників, які дійсно можуть, хочуть, які приносять користь своєму підрозділу, ну, їх легко

не відпускають, це я вам точно скажу. І мені здається, що цю проблему можна було б вирішити створенням якогось централізованого способу подачі заявок, які б не йшли через рапорти у підрозділах.

Я розумію, що це теж все зав'язано на, по суті, систему, як працює Національна поліція, і Національна гвардія, система МВС в цілому. Втім мені здається, що цей момент було б варто, ну, принаймні винести на дискусію і обговорення.

Другий проблемний момент, який я бачу, - направлення анкет до Нью-Йорку. Наскільки я знаю, як це все відбувається, при Академії внутрішніх справ діє миротворчий відділ, і вони, власне, мають всю інформацію щодо резерву. Тобто, наприклад, не знаю, 50 людей зараз в резерві знаходяться, які от чекають, готові поїхати в місію.

Приходить запит від місії, що от у нас з'явилося місце, направте, будь ласка, певну кількість анкет. І от є певні критерії, за якими відбираються з переліку загального, там з 50 анкет, наприклад, обираються п'ять. Я не знаю особисто, які це критерії. І мені здається, що це теж важливо продискутувати, проговорити, чи вони відповідають дійсності, чи вони відповідають нашим поточним стратегічним рішенням, важливим. І теж, можливо, це допоможе якимось чином підтримати участь жінок у миротворчих операціях, для того щоб більше анкет направлялося для розгляду саме уже у штаб-квартирі Нью-Йорку.

І найбільша, мені здається, проблема насправді – це інформаційна кампанія, якої нам не вистачає, з приводу мотивації жінок до участі. Тому що, коли я здавала іспит SAAT на 150 кандидатів, які прибули для складання іспиту, нас було сім жінок. Тобто відсоток дуже печальний насправді.

В цьому році стало краще, в цьому році вже 18 жінок. Втім, якщо знову ж таки дивитись на відсотки, то це все ще дуже низький показник. І ми насправді дуже багато зробили, як... я просто член правління Української асоціації представниць правоохоронних органів, я можу підтвердити слова свого колеги з Нацполіції Руслана, що ця асоціація працює дуже багато саме

на те, щоб поширювати цю інформацію. Ми об'єднуємо дуже багатьох вмотивованих і реально професіональних дівчат, які хочуть розвиватися, які готові розвиватися, мають для цього весь необхідний бекграунд, знання англійської, і вони здатні брати участь у миротворчих операціях, вони готові до цього. І ми, власне, даємо їм алгоритм, як, що саме потрібно зробити, які практичні кроки, тому що це не так очевидно, як могло здаватися.

Я розумію, що ззовні цього не видно, втім в системі, в середині системи не є очевидним, які саме кроки потрібно зробити, що потрібно, що саме на іспиті. Я їхала на іспит знаючи, що там буде англійська і керування автомобілем. Це все, що я знала. Не було ніяких деталей: що саме з англійської, який іспит, який порядок. Ці всі питання насправді не складні, їх просто потрібно озвучувати більше і наголошувати на тому, що ці всі речі достатньо очевидні і вони прості. І все залежить від нашої насправді доброї волі, дівчат, які готові брати участь.

Я дуже дякую вам за увагу. Якщо є запитання, я з радістю на них відповім. І дуже дякую ще раз всім присутнім за те, що ми говоримо на цю важливу тему і напрацьовуємо шляхи для покращення ситуації.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую, пані Оксано, фактично за покроковий такий механізм того, яким чином можна дійти до того, щоб стати миротворцем. Це дійсно демонстрація такого досвіду, який ми, знаходячись ззовні і не беручи участь, умовно кажучи, в цих конкурсах, дійсно не можемо побачити. І є ті точкові проблеми, але проблеми, які фактично у подальшому можуть змінити склад і рішення щодо того контингенту, який буде працювати у тій чи іншій місії. Тому ще раз дякую.

Шановні учасники і учасниці, ми сьогодні працюємо дві з половиною години. Мені сьогодні насправді було достатньо складно когось перебивати, враховуючи те, що більшість з виступів були не тільки професійні, але вони були і натхненні. І це свідчить про те, що якщо люди займаються цією

справою, то вони насправді і вірять в те, що механізми і реалізація гендерної рівності в Україні є можливою.

Зі своєї сторони хочу сказати, що ми підготуємо рекомендації, які були озвучені різними учасниками, зокрема, це те, що стосується рекомендацій Верховній Раді щодо ратифікації Стамбульської конвенції і щодо законопроекту 5485, і також щодо підписання законопроекту 2689 Президентом України. Тобто це у нас все запроTOCOLьовано, і, я думаю, що ми ці рекомендації підготуємо і всі члени нашого комітету, а також інші народні депутати, будуть з ними ознайомлені.

У нас мало бути передбачене ще коротке обговорення. А, можливо, ще у когось є репліки чи ремарки і хтось має нестримну силу?

Будь ласка, Євгенія Луценко, прошу вас.

ЛУЦЕНКО Є.М. Доброго дня! Євгенія Луценко, я директорка громадської організації "Центр соціальних і гендерних досліджень", також входжу в Європейську правозахисну організацію "Антидискримінаційний центр "Меморіал" і входжу в гендерну експертну раду при МФО "Рівні можливості" Верховної Ради України.

Я займаюся проблемами гендерної рівності і мейнстрімінгом гендерним приблизно 25 років. І, звісно, те що відбулось за останні, можливо, сім років, просунулися дуже швидко і дуже позитивно в цьому плані. Особливо це можна відмітити, що саме Міністерство оборони почало першим такі відміни заборон для жінок і дали можливості жінкам і навчатися, і служити і так далі.

Я не буду повторюватись. У мене ремарка моя стосується такого питання. Наразі з'являється дуже багато гендерних уповноважених на місцях, які не зовсім розуміються на тому, що таке гендерний мейнстрімінг. От я два дні була на заході, вчора і позавчора. До мене звернулася військовослужбовиця - жінка, якій доручили проводити гендерну, так би мовити, орієнтацію серед військовослужбовців. І вона підійшла до мене і

каже: "А з чого починати?" Тобто вона поки що не знає, що таке гендерна рівність. Ну, тобто вона усвідомлює, що це таке, але, як з цим боротися і як це просувати, вона не знає. Тому у мене таке побажання, щоб все ж таки доручали проводити таку роботу більш професійно підготовленим фахівцям.

І так само я знов-таки хочу повернутися до Стамбульської конвенції. Ми були в комісії по підготовці цієї конвенції. Ми підписали відразу, як тільки вона була затверджена. І вже 11-й рік поспіль ми боремося за те, щоб вона була ратифікована. Будь ласка, не зволікайте, ратифікуйте її.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Добре. Дякую вам, пані Євгенія, за доповнення і за ремарку.

І фактично ми повертаємося до тієї теми, що підвищення рівня компетентності різних людей є надзвичайно важливим, особливо гендерних радників, які фактично і представляють вже, будуть представляти інституційну спроможність гендерну, реалізацію гендерної політики в регіонах. Тому ще раз дякую за ремарку.

Чи є у нас ще бажаючі на ремарку? Немає, добре.

Я щиро дякую усім учасникам і учасницям. Дійсно, у нас вийшло дуже змістовне обговорення, незважаючи на те, що ми вже перейшли дві з половиною години. Я дякую всім за виступи, ми підсумуємо і зробимо певні рекомендації, як я вже вище зазначила. І для нас ця тема, як для нашого комітету, дуже важлива з точки зору того, що ми тут враховуємо два аспекти: як компонент гендеру, так, власне, і компонент питання миру, оскільки ми є не тільки комітетом з питань прав людини, а якраз з реінтеграції та деокупації усіх наших тимчасово окупованих територій.

Тому ще раз дякую усім за участь. І бажаю подальших професійних успіхів. До наступних зустрічей. До побачення.